

Időközi jelentés

2015. november 30.

Beszámoló az MNB 2015 harmadik negyedévi tevékenységéről

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2015. szeptember 30-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	4
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	10
3. Az MNB felügyeleti tevékenysége	13
4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége	17
5. Szanálás	19
6. Devizatartalékok	22
7. Készpénz-logisztikai tevékenység	23
8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	29
9. Az MNB statisztikai tevékenysége	33

1. Monetáris politika

2015 júliusában a Monetáris Tanács lezárta a 2015 márciusában újraindított kamatcsökkentési ciklusát, melynek eredményeként az irányadó kamat összességében 75 bázisponttal, 1,35 százalékra mérséklődött. 2015. szeptember 23-tól három hónapos, fix kamatozású jegybanki betét lépett érvénybe a Magyar Nemzeti Bank irányadó eszközéül az eddigi kéthetes betét helyett. A három hónapos eszköz korlátlan mennyiségben áll rendelkezésre, az irányadó eszköz futamideje két hétről három hónapra nőtt. A kéthetes jegybanki betét az eszköztár része maradt, azonban az eszköz mennyiségi korlátozás mellett, aukción kerül értékesítésre.

A Monetáris Tanács szeptemberi Inflációs jelentésben szereplő **monetáris politikai helyzetértékelése** szerint a magyar gazdaságot továbbra is kihasználatlan kapacitások jellemzik, és az inflációs nyomás mérsékelt maradhat. A negatív kibocsátási rés az előrejelzési horizont végén záródhat, mely így dezinflációs hatású marad a következő negyedévekben. A harmadik negyedév végén rendelkezésre álló információk alapján a Monetáris Tanács megítélése szerint az inflációs cél középtávú elérése és a reálgazdaság ennek megfelelő ösztönzése a laza monetáris kondíciók tartós fenntartása irányába mutat. A Monetáris Tanács **előretekinthető iránymutatása** szerint a szeptemberi Inflációs jelentés előrejelzésének ismeretében az alapkamat aktuális szintje és a laza monetáris kondíciók tartósan, a vártnál hosszabb horizonton történő fenntartása összhangban van az inflációs cél középtávú elérésével és a reálgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzésével.

A szeptemberi Inflációs jelentéshez kapcsolódó állásfoglalásában a Monetáris Tanács részletesen értékelte a makrogazdasági folyamatokat, azok várható alakulását és monetáris politikai következményeit.

E szerint 2015 harmadik negyedévében az inflációs alapfolyamatok összességében megfeleltek a júniusi Inflációs jelentésben bemutatott előrejelzésnek, az **infláció** esetében tapasztalt eltérést elsősorban az alacsonyabb üzemanyagárak magyarázták. Az infláció az év végén már stabilan pozitív tartományban alakulhat. Az alacsony költségek elhúzódó, lassú emelkedésével, illetve az élénkülő belső kereslet és az emelkedő bérek eredményeként a maginfláció fokozatosan emelkedhet. Ugyanakkor a tartósan alacsony költségkörnyezet és az előretekinthető némileg alacsonyabb inflációs alapfolyamatok következtében a korábbi, júniusi inflációs előrejelzéshez képest közel fél évvel kitolódott az inflációs cél elérésének horizontja, így az infláció csak 2017 második felében kerülhet a 3 százalékos cél közelébe. Az inflációs várakozások cél körül történő stabilizálódása hozzájárulhat ahhoz, hogy a belső kereslet erősödése mellett az árazás és a bérezés középtávon is a jegybanki inflációs céllal összhangban alakuljon.

A hazai **reálgazdaság** növekedése tovább folytatódhat, amihez a belső és a külső kereslet fokozatos élénkülése is hozzájárul. Az elmúlt időszakban tovább folytatódott a hazai gazdaság bővülése. A növekedésben egyre markánsabb szerephez juthat a belföldi kereslet erősödése. A gazdaság bővülését a felfevőpiacaink növekedése révén emelkedő exportteljesítmény is támogathatja. A javuló munkaerő-piaci folyamatok és az alacsony inflációs környezet növelik a lakosság reáljövedelmét, ami elősegítheti a lakossági fogyasztás élénkülését. A devizahitelek forintosítása mérsékli a háztartási szektor sérülékenységét, amely támogathatja a fogyasztókat jellemző óvatosság fokozatos oldódását. A lakosság beruházási aktivitása az élénkülő lakáspiaci helyzetnek és a lakástámogatási rendszer kiterjesztésének

köszönhetően bővíthet előrejelzési horizontunkon. Ellenkező irányba hat az EU-források beáramlásának mérséklődése. A gazdasági növekedés 2016 év elején az EU-források kifutásával mérséklődhet, ugyanakkor a jövő év második felétől a hitelezési aktivitás erősödésével és az EU-források ismételt elindulásával javulhat a gazdaság teljesítménye. A negatív kibocsátási rés az előrejelzési horizont végén záródhat, mely így dezinflációs hatású marad a következő negyedévekben.

A Monetáris Tanács értékelése szerint folytatódhat a gazdaság **külső sérülékenységeinek csökkenése**. 2015 elején tovább emelkedett a gazdaság külső finanszírozási képessége, amiben továbbra is a külkereskedelem és a transzferegyenleg többlete a meghatározó. A külső finanszírozás szerkezetét tekintve folytatódott az adósság típusú források kiáramlása, aminek hatását mérsékelte a kamatok csökkenése és a dollár erősödése miatti ártértékelődés, így a külső adósságráták nem változtak érdemben. Az előrejelzési horizonton markáns külső finanszírozási képességre lehet számítani, amely 2015-ben meghaladhatja a GDP 9 százalékát. 2015-2016-ban tovább emelkedhet a nettó export, amiben várhatóan az olajár-csökkenés cserearányokat javító hatása és a kedvező külső kereslet tükröződhet. 2016-ban a finanszírozási képesség továbbra is magas maradhat, azonban az EU-transzferek csökkenése miatt kis mértékben mérséklődhet. A jövedelemegyenleg hiánya várhatóan stabilizálódik, ami a csökkenő adósságpálya mellett mérséklődő kamatkiadásoknak, valamint a gazdasági növekedéssel párhuzamosan emelkedő vállalati profitnak köszönhető. A továbbra is igen jelentős külső finanszírozási többlet mellett a külső tartozásmutatók további mérséklődését a jegybank önfinanszírozási programja, és a devizahitelek forintosítása is támogatja.

A Monetáris Tanács megítélése szerint 2015 harmadik negyedévében a nemzetközi pénzügyi

piacokon változékonyan, de összességében kedvezőtlenül alakult a hangulat. Az időszak során elsősorban a görög adósságproblémákkal kapcsolatos események, a feltörekvő piaci gazdaságok és Kína növekedésével kapcsolatos aggodalmak, a kínai tőkepiaci zavarok, valamint a Fed kamatemelése körüli bizonytalanság járultak hozzá a **negatív globális befektetői hangulathoz**. A globális pénzpiacokon tapasztalt kedvezőtlen hangulat ugyanakkor nem gyakorolt érdemi hatást a hazai pénzpiaci folyamatokra. A **hazai kockázati mutatók** közül a CDS-felár enyhén emelkedett, míg a hosszú forintkötvény-hozamok csökkentek a júniusi Inflációs jelentés megjelenése óta eltelt időszakban. Az elmúlt negyedévben a forint árfolyama nem változott érdemben az euróval szemben. A Monetáris Tanács értékelése szerint a nemzetközi pénzügyi környezet alakulásával kapcsolatos bizonytalanság továbbra is óvatos monetáris politikát indokol.

A makrogazdasági kilátásokat kétirányú kockázatok övezik. A Monetáris Tanács a szeptemberi Inflációs jelentés alappályája mellett **két alternatív forgatókönyvet** azonosított, amelyek a monetáris politika jövőbeli vitelére érdemi hatást gyakorolhatnak. Az első alternatív forgatókönyv mentén a tartósan alacsony költségkörnyezet és az erősödő másodkörös hatások megvalósulása a gazdasági növekedésre felfelé, míg az inflációra lefelé mutató kockázatot jelent. Az inflációs cél így az alappályánál lazább monetáris kondíciókkal érhető el. A második alternatív forgatókönyv mentén a pénzpiaci turbulenciák többek között a kockázati prémium hirtelen, nagymértékű megemelkedését és a külső kereslet visszaesését okozzák. Ebben az alternatív pályában az előrejelzési horizonton az inflációs cél elérését az alappályánál szigorúbb monetáris politika biztosítja.

A monetáris politikai eszköztár változásai

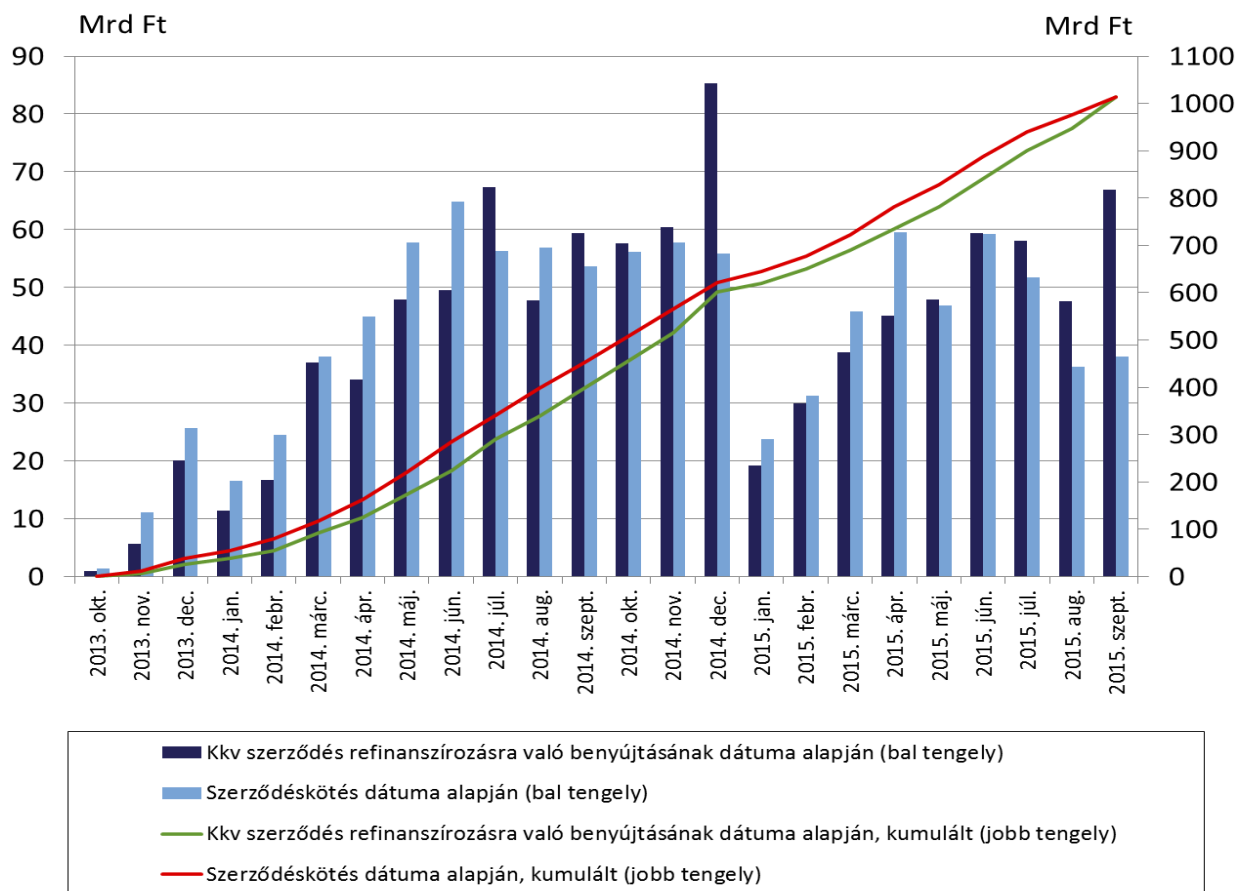
Növekedési Hitelprogram

A Növekedési Hitelprogram 2013. október 1-jén indult második szakasza keretében az MNB refinanszírozást biztosít a hitelintézetek által kis- és középvállalkozásokkal 2015. év végéig megkötött hitelszerződésekhez. Az idei évben a jegybank további lépéseket tett annak érdekében, hogy a program a kkv-k még szélesebb körének hitelhez jutását segítse elő, növelve annak gazdasági növekedésre gyakorolt kedvező hatását. Ezek közül a legfontosabb az NHP+ elindítása volt 500 milliárd forintos keretösszeggel, amely egy az NHP-val számos feltétel tekintetében megegyező, azzal párhuzamosan futó, de különálló konstrukció. A hitelintézetek így választhatnak saját üzletpolitikájuk, ügyfelek igényei és az egyes konstrukciók sajátosságainak szem előtt tartásával, hogy a közepes kockázatú KKV-kat a gyakorlatban már régóta gördülékenyen működő

NHP konstrukcióban kívánják finanszírozni intézményi garancia igénybevételével, vagy az NHP+ keretében elérhető jegybanki kockázátvállalás útján.

Szeptember végén az NHP második szakaszának 1000 milliárd forintos keretösszege kimerült. A hitelintézetek és a vállalkozások részéről mutakozó jelentős keresletre tekintettel az MNB lehetővé tette, hogy a hitelintézetek az NHP+-ban allokált keretük még fel nem használt részét év végéig akár az NHP keretében, annak feltételei szerinti hitelek nyújtására is fordíthassák. 2015. szeptember 30-ig a programban részt vevő hitelintézetek 1007 milliárd forint összegű szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé, amelyhez kapcsolódóan a hitelintézeteknél ténylegesen kinn lévő refinanszírozási hitel állománya a 3. negyedév végén mintegy 700 milliárd forint volt. A jelenlegi feltételek szerint mindkét konstrukcióban az év végéig megkötött KKV-szerződésekhez lehet a jegybanktól refinanszírozást igénybe venni. Ezt követően, azaz 2016-tól megkezdődik az NHP kivezetése és a KKV-hitelezés piaci alapokra való visszatérésének ösztönzése.

1. ábra: Az NHP második szakasza igénybevételének időbeli alakulása

Forrás: MNB

Önfinanszírozási koncepció – jegybanki kamatcsere tenderek

Megújult a jegybanki eszköztár

A Monetáris Tanács 2015. június 2-án döntött arról, hogy az önfinanszírozási program második szakaszába lép. Ennek értelmében szeptember 23-ától az MNB irányadó eszköze a korábbi kéthetes betét helyett az új három hónapos betét lett. A három hónapos betét fix kamatozású eszköz, melyet korlátlan mennyiségben, fix kamatú tenderen értékesít az MNB. A három hónapos betét kamatlába megegyezik a jegybanki alapkamatlábbal. Ezzel együtt a kéthetes betét mint a banki likviditáskezelést szolgáló instrumentum az eszköztár része maradt. A kéthetes betét mennyiségét korlátozza a jegybank, a felső határa 2015 végéig 1000 milliárd forintra mérséklődik. A kéthetes betétet változó kamatú tenderen értékesíti az MNB, ahol a legkisebb elfogadható kamatláb az egynapos jegybanki betét kamatlábal, a legmagasabb elfogadható kamatláb pedig a jegybanki alapkamattal egyezik meg.

Ugyancsak az önfinanszírozási program céljainak elérését szolgálja, hogy a Monetáris Tanács 2015. szeptember 22-i ülésén a kamatfolyosó aszimmetrikussá tételéről döntött. 2015. szeptember 25-étől a korábbi +/- 100 bázispont helyett +75/-125 bázispontra változott a kamatfolyosó, amiből adódóan a jegybanki egynapos betét attraktivitása csökkent. Valamint 2015. szeptember 30-tól módosultak az MNB fedezett hiteltendereinek feltételei is. Egyrészt a hitelek futamideje megegyezt (kéthetes helyett egyhetes, hat hónapos helyett három hónapos), másrészt az egyhetes hitel árazása kedvezőbbé vált (a korábbi alapkamat + 50 bázispont helyett alapkamat + 25 bázispont). A hiteltenderek átalakítása segíti a banki likviditáskezelést az új irányadó eszköz bevezetését követően, valamint ösztönzi az

elfogadható fedezetként beszámítható értékpapírok vásárlását.

Jegybanki kamatcsere tenderek

Az MNB a negyedévben folytatta az önfinanszírozási koncepciót támogató kamatcsere (IRS) tendereit. A Monetáris Tanács 2015. július 7-i döntése alapján a korábbi 3, illetve 5 éves futamidejű eszközök mellett bevezetésre került egy 10 éves futamidejű IRS is, melynek első tenderére augusztus 6-án került sor. Az MNB a negyedév során a 3 éves eszközön 82 milliárd, az 5 évesen 328 milliárd, a 10 évesen pedig 60 milliárd forint névértékű IRS-t kötött a hitelintézetekkel. Így a harmadik negyedév végén a teljes jegybanki kamatcsere állomány elérte az 1015 milliárd forintot. Az állampapírhozam és az IRS-ek fix kamatlába különbségeként előálló kamatswapfelárak a negyedév során 5-15 bázisponttal mérséklődtek a különböző futamidőkön. Így a 3, 5 és 10 éves felárak szeptember végén rendre 7, 45 és 41 bázispontot tettek ki.

A bankrendszer forintlikviditás-kezelése

A jegybankmérleg forrásoldali forintlikviditást befolyásoló tételei (sterilizációs eszközök, pénzforgalmi számlák egyenlege, egynapos betét) együttesen csökkentek 2015. harmadik negyedévben. Míg 2015. június 30-án 5199 milliárd forintot tett ki az állomány, addig szeptember végén 4737 milliárd forint volt az együttes szint. A Kincstári Egységes Számla 249 milliárd, a forgalomban lévő készpénzállomány pedig 157 milliárd forinttal szűkítette a bankrendszer forintlikviditását. Az MNB eszközei és az egyéb tételek pedig együttesen 56 milliárd forinttal csökkentették a likviditást. Ez utóbbiakon belül a Növekedési Hitelprogram és az MNB hiteltenderei bővítették, míg a devizatenderek szűkítették a likviditást.

Az eszköztár-átalakítás arra ösztönzi a hitelintézeteket, hogy a korábbinál intenzívebben

forduljanak a jegybank hiteleszközeihez, ami a HUFONIA kamatfolyosó belüli megemelkedéséhez vezetett. A negyedév során 16 nap volt érintett overnight hitelfelvétellel, míg az előző negyedévben csupán 12. Eközben az overnight hitelek átlagos ügyletmérete is megemelkedett, a második negyedéves 12 milliárdról 22 milliárd forintra. Ahogy a bankrendszer jobban támaszkodott az egynapos jegybanki hitelre, úgy a HUFONIA is megemelkedett a kamatfolyosóban, és szeptember hónap átlagában már meghaladta a jegybanki alapkamatot. A hitelintézetek a korlátossá váló kéthetes betét első két tenderét aluljegyezték, valamint a tendereken kialakult átlagos elfogadott kamatlábak közel voltak az alapkamathoz. Mindez arra utal, hogy a bankok likviditáskezelésében eddig nem okozott problémát a fokozatosan szűkülő kéthetes betétállomány.

A kamattranzmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű 3 hónapos referenciahozamok közül a BUBOR és az FRA-kból származtatott azonnali hozam stabilan alakultak, és az időszak végén megegyeztek az alapkamattal. A diszkontkincstárjegy (DKJ) hozam azonban lefelé eltávolodott az alapkamattól, igaz, szeptember végén emelkedésnek indult. A DKJ hozam alapkamattól való elszakadását a sterilizációs eszköztár átalakítása miatti banki DKJ-keresletnövekedés magyarázhatja. A banki rövid lejáratú, illetve változó kamatozású hitel- és betéti kamatlábak a vállalati szegmensben általában véve nem változtak érdemben, míg a háztartási szegmensben tovább csökkentek.

Devizalikviditást nyújtó eszközök

Devizatenderek

Az elszámolásokkal és a jelzáloghitelek forintosításával összefüggő feltétel nélküli devizatenderekhez kapcsolódó devizaswapok lejárat előtti lezárási tenderein a jegybanki partnerek összesen 357 millió eurónyi ügyletet termináltak a negyedév során. A korai lezárási devizatartalék-pálya hosszú távú alakulását nem

befolyásolja, csupán annak időbeli lefutását változtatja, előre hozva a devizatartalék csökkenését. A feltételes devizatenderekhez kapcsolódó FX-swapokból 100 millió eurónyiról döntöttek úgy a partnerek, hogy nem görgetik tovább, továbbá 2015. szeptemberben lejárt 259 millió eurónyi feltétel nélküli swap is, így ezek az összegek is mérséklék az MNB devizatartalékát.

Az MNB 2015. augusztus 24-én megtartotta első, a jelzáloghiteleken kívüli fogyasztói devizahitelek forintosításához kapcsolódó devizatenderét, melyet további három követett a negyedévben. A tendereken az MNB svájci frankot ad el forint ellenében, melyet a partnerek egyhetes FX-swapban görgethetnek a jegybanknál legfeljebb 2016 augusztusáig. A tendereken a szokásos partnerkörön kívüli pénzügyi intézmények is részt vehetnek ernyőbankon keresztül. A negyedévben az MNB összesen 605 millió svájci frankot allokált, melyből ténylegesen 271 millió svájci frankot fizetett ki a partnereknek.

Jegybanki devizacsere-ügyletek

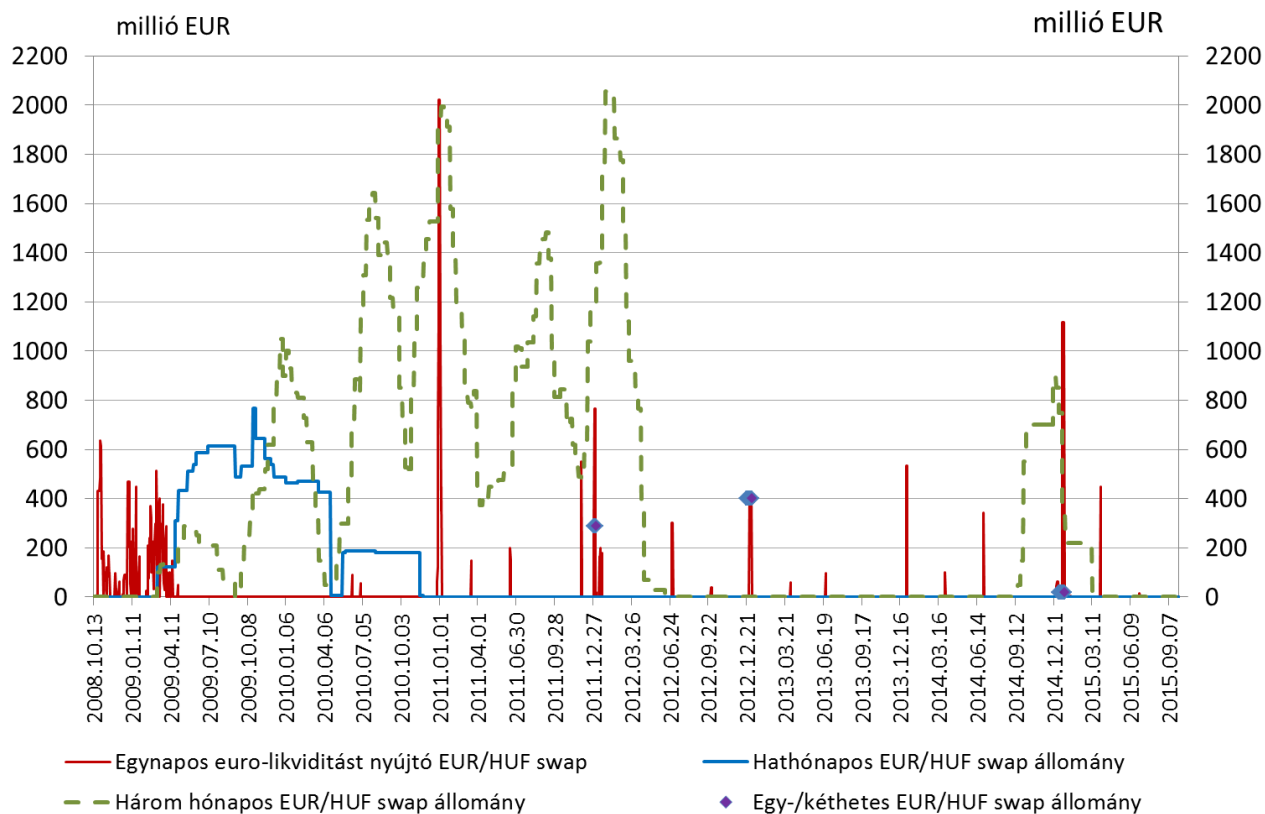
A negyedév során nem változtak érdemben a devizacsere-piaci felárak. Az egynapos futamidőn kismértékben csökkent a szpred (a második negyedéves átlagos 30 bázispontos szintről a harmadik negyedévre átlag 20 bázispontra), a 3 hónapos részpiacra pedig kissé tágult a felár (a második negyedéves 50 bázispontról 60 bázispontra). Az egynapos felár mérséklődése az eszköztár-átalakítással lehet összefüggésben, a 3 hónapos szpred emelkedése pedig részben szintén ennek, részben a romló nemzetközi kockázatvállalási hajlandóságnak lehet betudható. Megjegyezzük, hogy a háztartási deviza jelzáloghitelek forintosításával együtt se csökkent érdemben a bankrendszer külfölddel szembeni nettó swap-állománya, hiszen a bankok MNB-vel kötött, devizatenderekhez kapcsolódó swapjai továbbra is devizakeresletet generálnak a swap-piacon a hazai bankok részéről.

A harmadik negyedév végén ezúttal nem alakult ki feszültség a rövid lejáratú swap-piacon.

Ugyanis bár a külföldiek ezúttal is átmenetileg leépítettek forinteszközöket szeptember végén, az így felszabaduló forintlikviditást nem a swap-, hanem a spot piacon váltották devizára. A konszolidált swap-piaci helyzetnek megfelelően a bankok egyáltalán nem fordultak az MNB hagyományos (egynapos, 3 hónapos) devizacsere

eszközeihez. A 2014-ben megszüntetett, a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez kapcsolódó jegybanki devizacsere eszköz kintlévő állománya nem változott, így a negyedév végén 481 millió eurót tett ki.

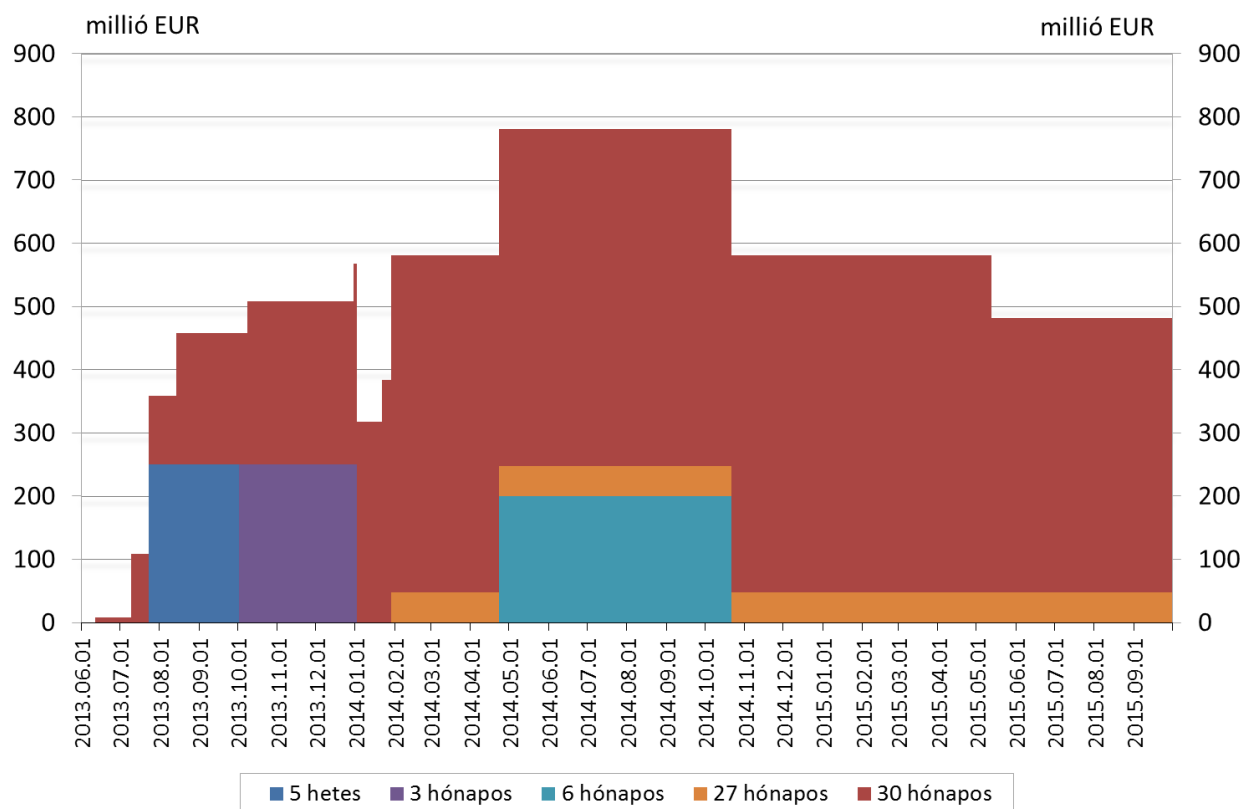
2. ábra: A jegybank devizacsere-eszközeinek igénybevétele – nyitott állományok

Megjegyzés: a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó swapok nélkül.

Forrás: MNB

3. ábra: A Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó devizacsere állományok

Forrás: MNB

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

2015 második negyedévében a hazai pénzügyi közvetítőrendszer változatlanul erős sokkellenálló-képességgel és bőséges likviditással rendelkezett. Ugyanakkor a vállalati hitelezés folyamatait kettősség jellemezte, amelyről az augusztusban publikált *Hitelezési folyamatok* című kiadványunk számolt be részletesebben. Míg a kkv-szektor hitelezése összességében bővült, addig a nagyvállalati hitelállományban nagymértékű csökkenés volt megfigyelhető 2015 második negyedévében. A két hatás eredőjeként a nem pénzügyi vállalatok teljes hitelállományának tranzakció alapú éves növekedési üteme -3,4 százalékra csökkent. A teljes hitelállomány csökkenésében egyedi nagyvállalati tranzakciók játszanak szerepet, főként ahol a korábbi banki finanszírozást közvetlen anyavállalati finanszírozással váltották fel. Eközben a kkv-hitelezés éves alapon mintegy 1,8 százalékkal bővült, jelentős részben a Növekedési Hitelprogramnak köszönhetően. Az NHP keretében kötött új szerződések összesített volumene 2015 második negyedévében 15,6 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel korábban.

A lakossági deviza alapú jelzáloghitelek forintosítása után megmaradt devizahitelek közel 20 százaléka személyi, több mint 72 százaléka pedig gépjárműhitel volt, amelynek megközelítőleg 82 százaléka svájci frankban volt denominálva. A megmaradt devizahitelek forintra történő átváltása során egyrészt megszabadultak az ügyfelek az árfolyamkockázattól, decembertől pedig mintegy 11 százalékkal csökkentett adósság alapján kell törleszteni, ami lényegében megegyezik azzal, mintha 256,47 HUF/CHF árfolyamon történt volna meg a konverzió. Ez az árfolyam lényegesen kedvezőbb a svájci frank aktuális piaci árfolyamánál.

A személyi és gépjármű devizahitelek kivezetésével a devizahitelek aránya 1 százalék alá csökkent a háztartási hitelportfólióban, amivel lényegében megszűnt a devizahiteles családok árfolyamkockázata, miközben tőketartozásuk 12 százalékkal csökken az idei év végén. Egy átlagos, svájci frank gépjárműhitellel rendelkező ügyfél esetén közel 318 ezer forinttal csökken a tőketartozás. Ugyanakkor a tőketartozás csökkenését nem mindenki fogja érezni a törlesztőrészleteken, mert a „bullet” típusú hiteleknél kedvező mértékű volt a törlesztőrészlet, cserébe viszont halmozódott a tőketartozás, ugyanis az ügyfelek nem viselték az árfolyam- és a kamatnövekedések teljes hatását, speciális szerződés védte őket a túlzott törlesztőrészlet emelkedéstől.

A forintosítás azonban átfogó segítséget kínált ezeknek az ügyfeleknek is, mert nemcsak csökkentette a fennálló svájci frank tőketartozásukat 12 százalékkal, hanem a futamidő hosszabbítás révén elterítette a megugró törlesztési terheket. A hitelek annuitásossá alakítása biztosítja az egyenletes törlesztést, aminek nagysága nem haladhatja meg 15 százalékkal nagyobb mértékben a kedvezményes törlesztőrészletet (a hosszabbítással 12 éven túlra növekvő futamidő esetén pedig 25 százalék lehet a törlesztőrészlet maximális emelkedése). Mindez egy átlagos adósnak 6-7 ezer forintos havi plusz terhet jelent, ami elenyészőnek tekinthető ahhoz képest, hogy ezen intézkedések nélkül a törlesztőrészletek több tízezer forinttal emelkedtek volna.

Továbbra is problémát jelent a nemteljesítő hitelek tartósan magas aránya, illetve ezzel párhuzamosan az alacsony tisztítási ráta, amelynek kezelése továbbra is kiemelt célja a jegybanknak. A vállalati szegmensben a jegybanki eszközkészlet (MARK Zrt.)

kereskedelmiingatlan-hitel és ingatlan portfólió vásárlásai jelenthetik a kiutat. A MARK Zrt. eszközvásárlásai a nemzetközi szervezetekkel folyamatban lévő tárgyalások sikeres lezárása után, 2016 elején kezdődhetnek meg, európai precedenst is teremtve ezzel. A MARK Zrt. pénzügyi lehetőségeinek teljes kihasználásával akár 4-5 százalékponttal csökkentheti a vállalati NPL-rátát 2016 végéig.

2015 második negyedében a 90 napon túl késedelmes háztartási hitelek aránya az előző negyedévi 15,8 százalékról 16,2 százalékra emelkedett, ami jelzi, hogy az NPL-ráta elszámolás utáni csökkenése technikai jellegű volt. Az átmeneti javulást az eredményezte, hogy az elszámolás során kapott visszatérítés következtében az ügyfelek nagy hányada átsorolódott a késedelemmel nem rendelkező kategóriába. Az érintett adósok elszámolás utáni első törlesztőrészelete április folyamán vált esedékessé, július folyamán azonban már többen ismét 90 napon túli késedelembe estek.

A háztartási portfólió tisztítása továbbra is szegmentált. A háztartási jelzáloghitelek tisztítását több tényező is akadályozza, a problémás jelzáloghitelek és fedezeti ingatlanok mérlegekből történő kitisztítását jelenleg csak a Nemzeti Eszközkezelő (NET) képes hatékonyan támogatni.

A jegybank makroprudenciális szabályozói tevékenysége

2015 harmadik negyedében elkészült az egyéb rendszerszinten jelentős intézmények (Other Systemically Important Institutions – O-SIIs) azonosítására alkalmazandó hazai módszertan. Az MNB a módszer kidolgozása során az Európai Bankhatóság (EBA – European Banking Authority) 2014/10 Iránymutatásainak megfelelően egy, a hazai pénzügyi rendszer sajátosságait figyelembe vevő azonosítási rendszerrel egészítette ki a sztenderd uniós azonosítási módszert. Az egyéb rendszerszinten jelentős intézmények listáját és a jelentőségüket

reprezentáló pontszámokat az MNB 2015 negyedik negyedében teszi közzé.

A problémás projekthitelek tartósan magas állománya és aránya kiemelt pénzügyi stabilitási kockázatokat hordoz, melynek kezelésére az MNB 2015 harmadik negyedében a rendszerkockázati tőkepuffer bevezetése mellett döntött. Az addicionális tőkepuffer növeli az érintett intézmények sokkellenálló képességét, illetve ösztönözheti az intézményeket a problémás állományok mérlegből való kitisztítására is. Az eszköz megfelelően hosszú alkalmazkodási időszakot biztosítva 2017 januárjától kerül bevezetésre.

Megkezdődött az európai szabályozói sztenderdek újabb fázisának implementálása is. A makroprudenciális politika terület szakértői a piaci szereplőkkel egyeztetve előkészítették a Likviditásfedezeti mutatóval (Liquidity Coverage Ratio – LCR) kapcsolatos ideiglenes adatszolgáltatást, amely az egységes európai adatszolgáltatás megjelenéséig biztosítja az új előírásnak való banki megfelelések ellenőrizhetőségét. Ezen túlmenően a terület munkatársai a hitelintézetek rövid távú likviditási sokkokkal szembeni ellenálló képességének növelése érdekében előkészítették az LCR előírás szigorítását is, így az intézményeknek 2016. április 1-től már teljesíteniük kell az LCR előírások 100 százalékát. Az LCR bevezetését követően a betétfedezeti és mérlegfedezeti mutató 2016. január 1-től kivezetésre kerül.

A piaci szereplőkkel egyeztetve a véglegesítés szakaszába érkeztek a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatóhoz (JMM), a devizaegyensúly mutatóhoz (DEM), illetve a rendszerkockázati tőkepuffer kalibrációjához szükséges adatszolgáltatások, amelyek 2016-ban az MNB által 2015 folyamán bevezetett makroprudenciális intézkedések utókövetését, illetve a tőkepufferek megfelelő előírását segítik majd elő.

Folytattuk az anticiklikus tőkepuffer (CCB) 2016. januári bevezetésének előkészítését. Kidolgoztuk az ESRB ajánlása alapján adódó irányadó tőkepuffer ráta módszertan mellett annak magyar környezetre adaptált változatát is. A módszertan szerint a kifejlesztett rendszerkockázati térkép indikátorai kiegészítik az egyváltozós egyoldali HP szűrővel számított hitel/GDP rés mutatót. A módszertan alapján várhatóan 0 százalékos anticiklikus tőkepuffer

rátát kell majd bevezetni, az erről való döntést és rendeletet az MNB 2015 negyedik negyedévében teszi közzé.

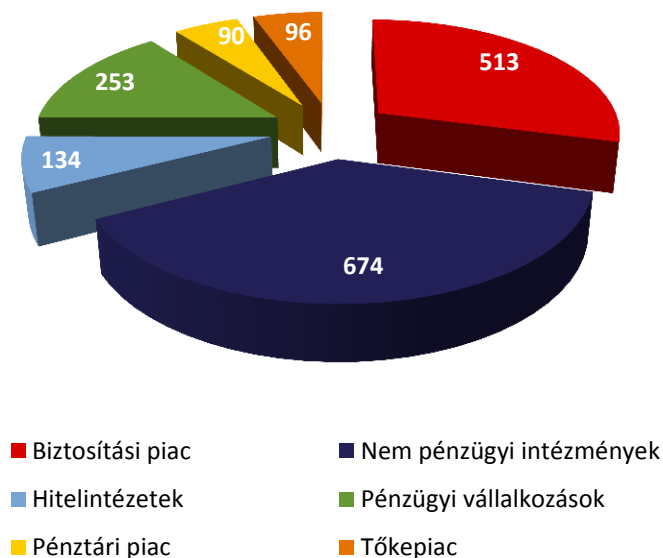
Az MNB szakértői 2015 harmadik negyedévében is figyelemmel kísérték a pénzügyi rendszert érintő nemzetközi szabályozási folyamatokat, és aktívan részt vettek különböző európai intézmények, mint az EBA és az ESRB makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjaiban.

3. Az MNB felügyeleti tevékenysége

Az MNB 2015. III. negyedévének végén összesen 1.760 intézmény prudenciális felügyeletét látta el, melyeknek típus szerinti megoszlását a 4. ábra szemlélteti. A III. negyedévben 42 prudenciális vizsgálat és 18 piacfelügyeleti vizsgálat indult meg, illetve 23 prudenciális vizsgálat és 6 piacfelügyeleti vizsgálat került lezárásra. Az MNB a tárgyidőszakban összesen 269 prudenciális

határozatot adott ki, a piacfelügyeleti és kibocsátói felügyelési területen összesen 8 határozat és 103 végzés született. Az intézkedések során 466 millió forint prudenciális intézményi bírság, 76 millió forint prudenciális személyi bírság, továbbá 516 millió forint piacfelügyeleti és felügyeleti bírság kiszabására került sor.

4. ábra: A felügyelt intézmények típus szerinti megoszlása (2015. 09.30, db)

Forrás: MNB

Az MNB **hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások** felügyeletéért felelős területe 2015. III. negyedévben a jogszabályokban előírt vizsgálati kötelezettségeit teljesítve a hitelintézetek esetében 3 átfogó vizsgálatot zárt le és 5 újat indított. Emellett 8 célvizsgálatot és egy 11 bankcsoportot magában foglaló témavizsgálatot indított, 3 célvizsgálatot és egy 17 szövetkezeti hitelintézetet érintő témavizsgálatot zárt le. A lezárt vizsgálatok esetében 35 millió forint felügyeleti bírság kiszabására is sor került, hangsúlyozva, hogy az MNB határozottan fellép korábbi határozatainak be nem tartása illetve a

felügyelt intézmények jogszabálysértő magatartásával szemben.

A pénzügyi vállalkozások esetén egy célvizsgálat zárult le, valamint egy célvizsgálat során a pénzügyi szolgáltatás nyújtásához szükséges jogszabályi feltételek megsértését állapította meg az MNB. Az érintett hitel és pénzkölcsön nyújtási tevékenységi engedéllyel rendelkező pénzügyi vállalkozás esetén az MNB felügyeleti biztos kirendeléséről döntött, tekintettel arra, hogy a társaság nem tett eleget elszámolási kötelezettségének, és pénzügyi helyzetéről nem szolgáltatott megbízható adatot az MNB részére.

Lezajlottak az MNB által összesen nyolc hazai nagybank esetében lefolytatott eszközminőségi vizsgálatok, miután az utolsó két, jelentős projektfinanszírozási portfólióval rendelkező piaci szereplő kapcsolódó helyszíni vizsgálatai is lefolytatásra kerültek. Az AQR vizsgálatok során az MNB összességében 5 százalékponttal emelte a vizsgálat alá vont projekthitel portfólió értékvesztés-fedezettségét.

Az elszámolás és forintosítás után az MNB még jelentősebbnek ítéli a komplex pénzügyi bankcsoportok által finanszírozott jelzálogházak kockázatát, ezért saját modellt építve megvizsgálta az egyik jelentős piaci szereplő könyveiben szereplő követelések minőségét, mely kapcsán értékvesztés-hiányt tárt fel. A modell a továbbiakban a jelzálogházak portfólió minőségének közvetlen megítélésére is alkalmazható lesz.

Az integráció felügyeletének keretében az MNB a Takarékbank Csoport összevont felügyelésével párhuzamosan szoros monitoring alatt tartja a kapcsolt szövetkezeti hitelintézetek gazdálkodását. A III. negyedévben helyszíni vizsgálat indult a Takarékbank és az összevont felügyelet alá tartozó leányvállalatai gazdálkodási, prudenciális helyzetének megismerése, a központi banki szerepkörből adódó tevékenység során fellépő kockázatok azonosítása céljából. A vizsgálat különlegességét az adja, hogy ez az első felügyeleti csoportvizsgálat a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról szóló törvény hatálybalépése óta.

A nemzetközi példákat és az Európai Bankhatóság (EBA) ajánlását követve egyre nagyobb teret nyer a felügyeleti tevékenységben az üzleti modell alapú megközelítés. A folyamatosan fejlődő keretrendszer alapján végzett üzleti modell elemzések a hazai nagybankoknál végzett átfogó felügyeleti vizsgálatoknak már szerves részét képezik, és megkezdődött a keretrendszer kiterjesztése a biztosító társaságokra is. Az elemzéseknek köszönhetően az MNB előretekintő és a korábbinál átfogóbb képet kap az egyedi

felügyelt intézmények profitabilitásának, stratégiájának és üzleti modelljének fenntarthatóságáról, valamint sebezhetőségéről. Az üzleti modell elemzések eredménye az átfogó felügyeleti vizsgálat támogatásán túl az ICAAP felülvizsgálatoknál a tőkekövetelmények meghatározásának alátámasztása során is eredményesen alkalmazható.

Biztosítási területen a III. negyedév során 5 új vizsgálat indult és 2 vizsgálat került lezárásra. A biztosítási piachoz kapcsolódó kiszabott prudenciális bírságok összesen 378 millió forintot tettek ki.

Az MNB a hibás életbiztosítási termékek javítását, a költségek limitálását és költségtranszparenciát célzó etikus életbiztosítási koncepció keretében markáns javaslatokat fogalmazott meg a kezdeti egységek tiltása, a kötelező letét-kezelői alkalmazás, valamint a saját vagyonkezelés esetén a képesítési előírások vonatkozásában. A koncepció véglegzése aktív és előrehaladott piaci konzultáció mentén zajlik, melynek során további jogszabáymódosítási javaslatok megfogalmazására, valamint a unit-linked ajánlás aktualizálására kerül sor.

Az MNB felkészült az egységes európai felügyeleti jelentések befogadására és az adatok EIOPA-hoz történő továbbítására, egyidejűleg segítve az adatszolgáltatók felkészülését is.

2015 szeptemberében hatályba lépett a biztosítások elektronikus felületen történő értékesítésére irányutatást adó MNB ajánlás. Az ajánlásnak való megfelelést a helyszíni vizsgálatok és folyamatos felügyelés során is kiemelten ellenőzi az MNB.

A romániai Astra Biztosító elhúzódozó pénzügyi válsághelyzete szükségessé tette a prudenciális felügyelésért felelős román felügyeleti hatósággal való bilaterális együttműködés megerősítését. Mivel a nemzetközi szabályozás a határon átnyúló biztosítási tevékenység lényeges részletkérdéseire nem ad választ, a két felügyeleti hatóság hatékony együttműködése érdekében formális együttműködési

megállapodás aláírására került sor 2015 szeptemberében.

A **pénztári szektorban** a III. negyedév során 4 új vizsgálat indult és 4 vizsgálat került lezárásra.

Az MNB a szoros és hatékony együttműködés érdekében együttműködési megállapodást írt alá az Önkéntes Pénztárak Országos Szövetségével, mint az önkéntes pénztári szektor legnagyobb érdekképviselői szervezetével. Az együttműködési megállapodás fő célja a szakmai vélemények kölcsönös megismerése, a piaci és szabályozói folyamatokról való rendszeres tájékoztatás és folyamatos szakmai konzultációk előmozdítása.

Az MNB **tőkepiaci intézmények** felügyeletéért felelős területe a III. negyedévi vizsgálatai és a folyamatos felügyelés során továbbra is elsődleges prioritásként kezelte az ügyfélkövetelések védelmét és az azzal kapcsolatos jogszabályi előírások betartását, a portfóliókezelési és az EMIR szerinti előírások teljesítése mellett. A negyedév végén a személyi felelősség megállapítására irányuló célvizsgálatok nélkül összesen 34 vizsgálat volt folyamatban, melyből 17 terven felüli célvizsgálat a befektetési vállalkozások ügyfélkövetelés fedezettségének ellenőrzésére indult a befektetési vállalkozásokat érintő célvizsgálat-sorozat keretében. Augusztusban további 11 terven felüli célvizsgálat indult az év elején feltárt három visszaéléssel érintett befektetési vállalkozás vezető állású személyeinek személyes felelősségre vonása tárgyában. Az MNB az ügyfélállományok változásait a befektetési szolgáltatók napi adatszolgáltatási kötelezettségének kibővítése keretében folyamatosan nyomon követi.

A tőkepiac általános bizalmi és biztonsági szintjének erősítése, a jövőbeni visszaélések megelőzése, valamint az MNB ellenőrzési és intézkedési jogosítványainak megerősítése érdekében szigorodtak a piacra lépési és bennmaradási szabályok, nőtt az átfogó vizsgálatok gyakorisága, bővült a vizsgálatoknál

alkalmazható eszköztár a piacfelügyeleti eljárások esetében (pl. védett adatok megismerhetősége, helyszíni kutatás bírói engedéllyel) és az ellenőrzési szabályoknál (pl. előzetes értesítési kötelezettség szűkítése, rendkívüli célvizsgálat, helyszíni ellenőrzés keretrendszerének bővítése, kirendelhető helyszíni vizsgáló).

Az ügyfélbizalom erősítése érdekében 2015. III. negyedévében az MNB rendeletet adott ki az értékpapírszámlák rendszeres adatszolgáltatásával kapcsolatban, amelynek eredményeként a befektetési szolgáltatók ügyfelei 2016-tól anonim módon lekérdezhetik majd a szolgáltatónál vezetett értékpapírszámláik hó végi egyenlegeit az MNB honlapján.

Az MNB a negyedév során folytatta az új **piacfelügyeleti** intézkedés- és szankciópolitikájának következetes alkalmazását az engedély nélküli vagy bejelentés hiányában végzett tevékenységek, a bennfentes kereskedelem és tiltott piacbefolyásolás, valamint a vállalatfelvásárlásra, illetve a „short selling”-re vonatkozó szabályok megsértésének gyanúja miatt indított piacfelügyeleti eljárásai során. Az MNB ezen időszak alatt összesen három piacfelügyeleti eljárást zárt le, melyek során összességében 500 millió forintot meghaladó összegben szabott ki bírságot, elsősorban engedély, illetve bejelentés hiányában végzett tevékenység folytatása okán.

Az MNB a III. negyedévben 146 prudenciális engedélyező határozatot adott ki. A pénzügyi *engedélyezési tevékenység* súlypontját a kisebb takarékszövetkezetek tőkeerősebb takarékszövetkezetekbe történő beolvadásai, a hitelintézetben történő befolyásoló részesedésszerzések, valamint a pénzforgalmi szolgáltatási keretszerződés állomány-átruházások, illetve a kölcsön-, hitel-, lízing- és követelésállományok átruházásai képezték. Tőkepiaci területen a 2015 júliusában hatályba lépett jogszabály-módosítások révén különösen a

személyi feltételek szigorításával, az új üzletkötői nyilvántartási hatáskör telepítésével, a személyi engedélyezési hatáskör kiterjesztésével bővült az MNB engedélyezési és regisztrációs hatásköre. Biztosítási és pénztári területen továbbra is számos feladattal jár együtt az új biztosítási törvény hatályba lépésére való felkészülés. A biztosítási engedélyezés esetében az elmúlt

negyedév jelentősebb ügyei közé sorolhatóak egyes biztosítók közötti állomány átruházások, illetve határon átnyúló egyesülés engedélyezése. Pénztári engedélyezési területen változatlanul a pénztárak átalakulásával, végelszámolásával összefüggő eljárások emelhetők ki.

4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége

Az MNB 2015. III. negyedévében kérelemre és hivatalból 122 fogyasztóvédelmi vizsgálatot indított. Az időszak alatt 80 határozatot és 420 végzést adott ki, fogyasztóvédelmi figyelmeztetés kiadására 18 esetben került sor. A kérelemre és hivatalból indult eljárásokhoz kapcsolódóan 69 millió forint fogyasztóvédelmi bírság kiszabására került sor. Az MNB a III. negyedévében 2 alkalommal tartott próbavásárlást.

Az első negyedévben indított, az elszámolás és forintosítás tárgyát érintő témavizsgálat a tárgyidőszak végén összesen 296 pénzügyi intézménynél van folyamatban, 15 vizsgálat zárult le. Az elszámolási ügyekhez kapcsolódóan a III. negyedévben összesen 13 ideiglenes intézkedés és 4 fogyasztóvédelmi figyelmeztetés született, valamint összesen 47,5 millió forint fogyasztóvédelmi bírság került kiszabásra.

1.táblázat: Az elszámolással és forintosítással összefüggő témavizsgálat keretében megtett intézkedések
(2015. III. negyedév)

	Ideiglenes intézkedés (MNB tv. 87. §-a alapján, db)	Fogyasztóvédelmi figyelmeztetés (db)	Fogyasztóvédelmi bírság (millió forint)
Bank	2	-	45,5
Szövetkezeti hitelintézet	1	-	0,7
Hitelintézettel egyenértékű pénzügyi vállalkozás	10	2	1,2
Követeléskezelő pénzügyi vállalkozás	-	2	0,1
Összesen	13	4	47,5

A jogsértő magatartás további folytatását megtiltó, valamint a jogsértő állapot megszüntetését elrendelő ideiglenes intézkedéseket jellemzően a közzétételi kötelezettség nem megfelelő teljesítése, valamint az elszámolásról szóló értesítő levélben közölt hibás adatok tették szükségessé, amelyek a helytelen elszámolásból, illetve a kezelési költség helytelen megállapításából eredtek.

Fogyasztóvédelmi figyelmeztetés kibocsátását a panaszkezeléssel összefüggő anomáliák megelőzése, a tájékoztató levelek MNB rendeletnek való megfelelőségének biztosítása, valamint egy esetben a bírói ítélet végrehajtásával kapcsolatos MNB elvárások és álláspont kifejtése indokolta.

Az MNB által a Kúria tv. és az Elszámolási tv. alapján 16 intézménnyel szemben indított **közérdekű peres eljárásból** két per egyesítésre

került, ezáltal a perek száma 15-re csökkent. A 15 perből a harmadik negyedévben 1 per II. fokon, 6 per felülvizsgálati eljárási szakban zárult le. Így a második negyedévben I. fokon lezárult 7 döntéssel együttesen mind a 14 jogerősen lezárult per érdemben eredményes volt. Egy peres eljárás még nem zárult le, azt a bíróság felfüggesztette.

Az elszámoláson kívüli ügyek közül kiemelendő az Astra Biztosító Magyarországi Fióktelepénél indult fogyasztóvédelmi célvizsgálat, valamint az 1-3 napos futamidejű zálogjegyek kibocsátásának gyakorlata megszüntetésével kapcsolatos feladatok. Az MNB a kifogásolt gyakorlat folytatásának megszüntetése érdekében 75 kézizálog kölcsönrel érintett piaci szereplőnek küldött fogyasztóvédelmi figyelmeztetést, illetve témavizsgálatot indított a felhívásra nem

együttműködő pénzügyi vállalkozásokkal. A probléma végleges megoldása érdekében a MNB jogszabály módosítási javaslatot készített elő.

A **Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ**hoz a III. negyedévben összesen 20.148 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. A call center 12.684 hívást fogadott, míg a személyes ügyfélszolgálatot 2.784 fogyasztó kereste fel. 3.266-en kaptak tájékoztatást tartalmazó választ elektronikus levelükre, az írásos kérelmek száma pedig 1.411 volt.

A negyedév folyamán hónapról hónapra csökkent az elszámolással kapcsolatos érdeklődések száma, a pénzpiaci ügyekkel kapcsolatos ügyfélszolgálati megkeresések a májusi több mint 6.000-es szám felére csökkentek szeptemberre. Az Astra Biztosító engedélyének visszavonásával kapcsolatosan megnövekedett számú ügyfélmegkeresés érkezett az MNB-hez, a biztosítási szektort érintő megkeresések száma így több mint 1000-el haladta meg az előző negyedéves értéket.

A pénzügyi fogyasztóvédelmi kommunikáció részeként a Pénzügyi Navigátor füzetsorozat

keretében 4 új tájékoztató füzet jelent meg az MNB honlapján. Az MNB a legfontosabb pénzügyi témákat feldolgozó, online elérhető rövid kisfilmekkel is segíti a teljes körű fogyasztói tájékoztatást. A negyedév folyamán 6 film került publikálásra, továbbá 122 pénzügyi tudatosságot növelő közösségi média tartalom készült el. Több tájékoztató anyag jelent meg a természetes személyek adósságrendezéséről. Az MNB megújult honlapján kialakított új fogyasztóvédelmi microsite hatékony hozzáférést biztosít a közérthető fogyasztói tájékoztatókhoz.

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Civil Fórum eseménysorozat keretében sor került a civil szervezetekkel közös előadás és kerekasztal-beszélgetés megtartására. A természetes személyek adósságrendezésével kapcsolatban szeptemberben civil konzultációt szervezett az MNB. Az MNB támogatásból működő Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Tanácsadó Irodák az ország 11 pontján összesen 3.745 fogyasztó számára nyújtottak tájékoztatási és tanácsadási szolgáltatást a negyedév folyamán.

5. Szanálás

Az MNB 2015 harmadik negyedében az **MKB Bank Zrt.** vonatkozásában, tekintettel arra, hogy a szanálási eljárás további szakaszában és a reorganizációs folyamat végrehajtása során a szanálási jogosultságok közvetett módon, a kirendelt szanálási biztosok útján történő gyakorlásának indokoltsága megszűnt, határozatával **megszüntette a szanálási biztosok kirendelését.** Az igazgatóság jogköreit a szanálási biztosok visszahívását követően a szanálási feladatkörében eljáró MNB által meghozott közigazgatási hatósági határozatokban foglaltak szerint a Társaság igazgatósága gyakorolja. A szanálás során szükségessé vált eljárási lépések érdekében sor került többek között szakértői kirendelésekre (a tényleges gazdasági érték – Real Economic Value (REV) -megállapítása, az ingatlanportfólió értékelése, valamint a szerkezetátalakítási és középtávú üzleti terve felülvizsgálata tárgyában), a szanálási költségek eljárás alá vont intézményre történő áthárítására, valamint a szanálási keretrendszer által biztosított, a **kiegészítő szanálási jogosultságok eszközrendszerének** körébe tartozó, szerződések feltételeinek törlésére és módosítására vonatkozó jogosultság alkalmazására. Az MKB Bank Zrt. szanálása kapcsán, az európai uniós szabályoknak való megfelelés és a minél nagyobb fokú transzparencia megteremtése érdekében az MNB tárgyalásokat folytat az Európai Bizottság illetékes főigazgatóságaival.

Az intenzív szakmai munka eredményeként az év második felében elkészült a szanálási törvény alapján **a második szanálási tárgyú MNB rendelet tervezet,** a szanálási célok megvalósulása előzetes vizsgálatának módszertana tárgyában. A rendelet tervezet véleményezése a hazai érintetteknel és az Európai Központi Banknál folyamatban van.

A szanálási feladatkörében eljáró MNB továbbra is aktív szerepet vállal a szanálási keretrendszer továbbfejlesztésében és a nemzetközi

kapcsolatok építésében. Ezen munka keretében a szakterület képviselői **az Európai Bizottságtól érkezett megkeresés alapján több napos szemináriumot (ún. technical assistance) tartottak Moldáviában** az Európai Unió bankfelügyeleti és szanálási szabályozásáról és ezek magyarországi alkalmazási tapasztalatairól.

Az MNB szakmai szerepvállalása jegyében kiemelt feladatának tekinti a piaci szereplők megfelelő formában történő tájékoztatását a tevékenységét érintő szabályozási változások vonatkozásában. Ennek érdekében 2015. szeptember 24-én az MNB szanálásért felelős területe második alkalommal rendezett a **piaci konzultációt,** melynek célja az EU-s és hazai szanálási szabályozási fejlemények és az azokból fakadó, piaci szereplőkkel szembeni elvárások közös áttekintése volt. A szakmai nap sikerességét és fontosságát mutatta a piaci szereplők döntő többségének részvétele és a tőlük kapott pozitív visszajelzések.

A szanálási feladatkörében eljáró MNB-nek a szanálás finanszírozási rendszerhez való előzetes hozzájárulás témájában kiadott, közvetlenül alkalmazandó EU-s rendeletben (Rendelet) foglaltak alapján az egyes intézmények által a Szanálási Alap részére fizetendő éves hozzájárulást az intézmények által szolgáltatott információk alapján kialakított kockázati profil arányában és a Rendelet 2. szakaszában megállapított módszertan alkalmazásával kell meghatároznia. Ennek érdekében a szanálási feladatkörében eljáró MNB **tizennyolc intézményt hívott fel határozati úton rendkívüli adatszolgáltatásra.** Az így beszerzett információk alapján 2015. utolsó negyedére dolgozza ki az MNB a **Szanálási Alap részére fizetendő éves hozzájárulásra** vonatkozó javaslattervezetét.

Az MNB 2015 harmadik negyedében tovább folytatta a **szanálási tervezést,** amelynek során lemezői háttér munkát szolgáló adatigénylésekkel kereste meg az érintett intézményeket.

6. Devizatartalékok

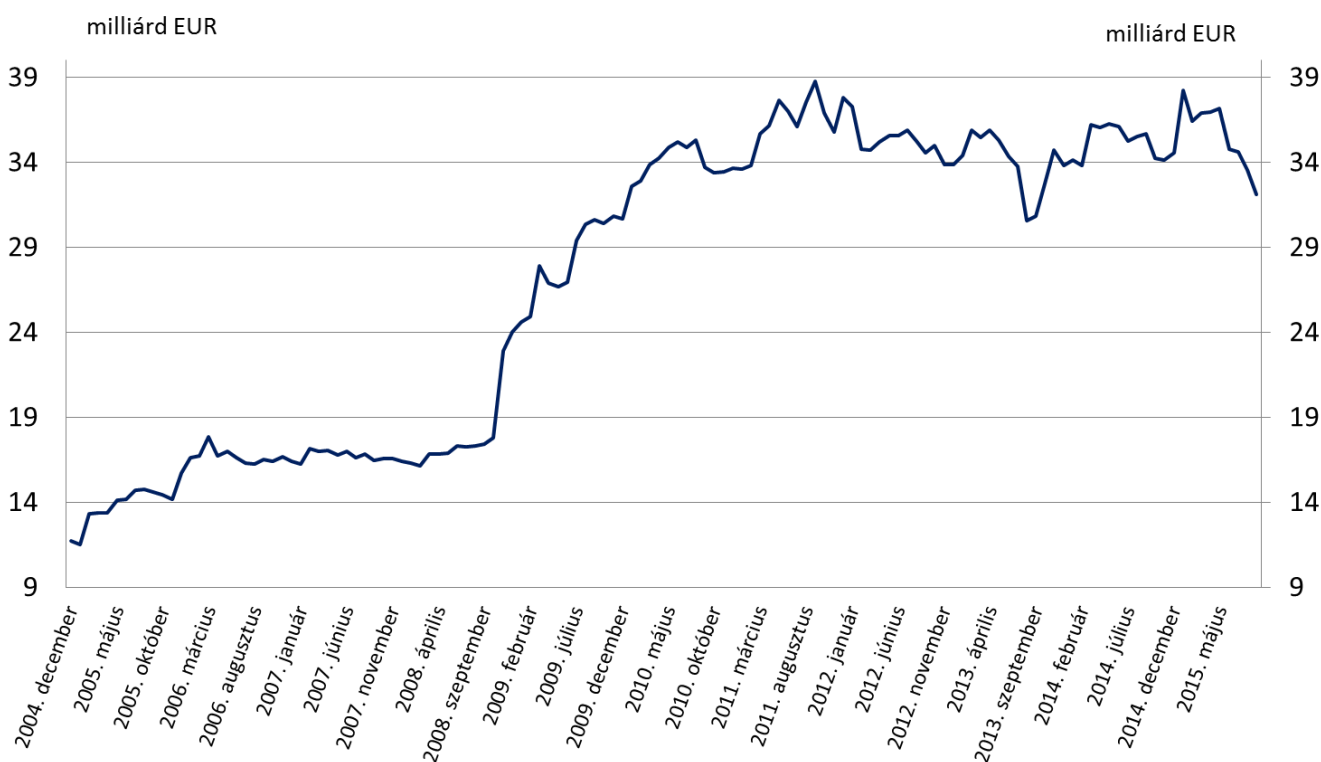
2015 harmadik negyedévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 32,1 milliárd euro volt, ami 2,6 milliárd euro csökkenést jelent a 2015. június végi 34,8 milliárd eurós értékhez képest.

A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt negyedév során.

Az Államadósság Kezelő Központ adósság törlesztési célú tételei összességében mintegy 1,2 milliárd euróval csökkentették a devizatartalékokat. A csökkenés nagyrészt a bejelentett előtörlesztésekből adódott. A költségvetési szervek devizabefolyásainak és

kifizetéseinek egyenlege a negyedévben mintegy 230 millió euróval csökkentette a tartalékokat. 2015 harmadik negyedévében az Európai Bizottságtól közel 520 millió euro nettó transzfer érkezett. A tartalékon elért eredmény ebben az időszakban 26 millió euro volt. A devizahitelek konverziójához köthető lehívások megközelítőleg 860 millió euróval csökkentették a tartalékok nagyságát. Az MNB devizalikviditás-nyújtó FX-swap eszközeinek állományváltozása 14 millió euróval növelte a devizatartalékokat. További csökkenést okozott még, hogy az önfinanszírozási program keretében történtek a másodpiacon magyar állami devizakötvény vásárlások.

5. ábra: A devizatartalék nagyságának alakulása (milliárd EUR)

Forrás: MNB

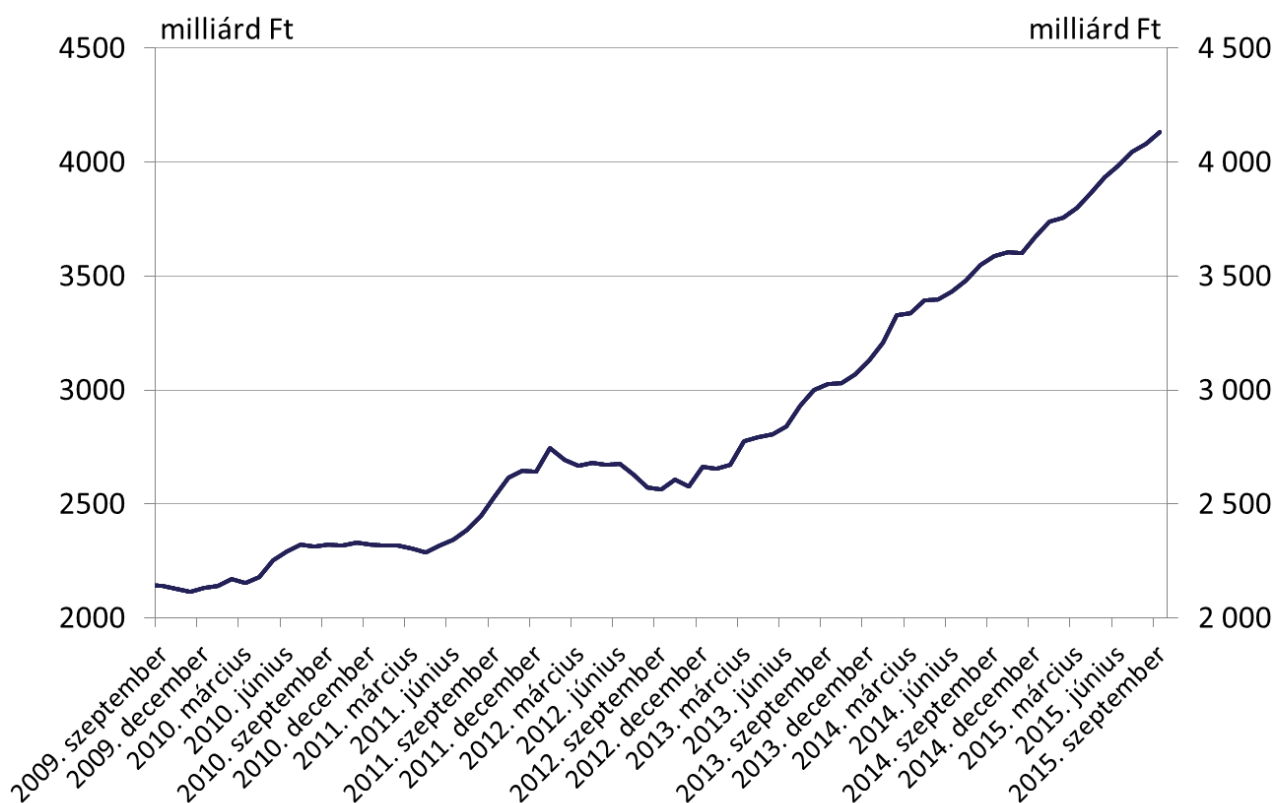
7. Készpénz-logisztikai tevékenység

A forgalomban lévő készpénz

A **forgalomban lévő készpénzállomány** értéke 2015. szeptember végén 4128 milliárd forint volt. A szezonálisan igazított adatok alapján ez az előző

negyedév végéhez képest 3,7 százalékos (146,4 milliárd forintos) növekedést jelent.

6. ábra: A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

Forrás: MNB

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

2. táblázat: Forgalomban lévő bankjegyek és érmék¹
(2015. szeptember 30-i adatok)

Bankjegyek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	123,3	2 466,2	30,5	60,7
10 000 forint	134,5	1 344,8	33,3	33,1
5 000 forint	25,1	125,4	6,2	3,1
2 000 forint	23,3	46,7	5,8	1,1
1 000 forint	60,0	60,0	14,9	1,5
500 forint	37,6	18,8	9,3	0,5
Összesen	403,8	4 061,9	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	119,0	23,8	7,9	41,1
100 forint	160,9	16,1	10,7	27,8
50 forint	141,0	7,1	9,4	12,1
20 forint	268,6	5,4	17,9	9,3
10 forint	313,3	3,1	20,8	5,4
5 forint	500,6	2,5	33,3	4,3
Összesen	1 503,4	58,0	100,0	100,0

Forrás: MNB

¹ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

2015 harmadik negyedévének utolsó napján a **forgalomban lévő bankjegyek** értéke 4061,9 milliárd forint, mennyisége 403,8 millió darab volt. Ez értékben 15 százalékos, a mennyiséget tekintve 12 százalékos növekedést mutat 2014. III. negyedévének végéhez képest. A növekedés valamennyi címletet érintette, ám elsősorban a húsz- és tízezer forintosok esetében volt jelentősebb mértékű. A 2014 decemberében forgalomba hozott új, korszerűbb tízezer forintosok már 65 százalékát teszik ki e címlet forgalomban lévő teljes mennyiségének.

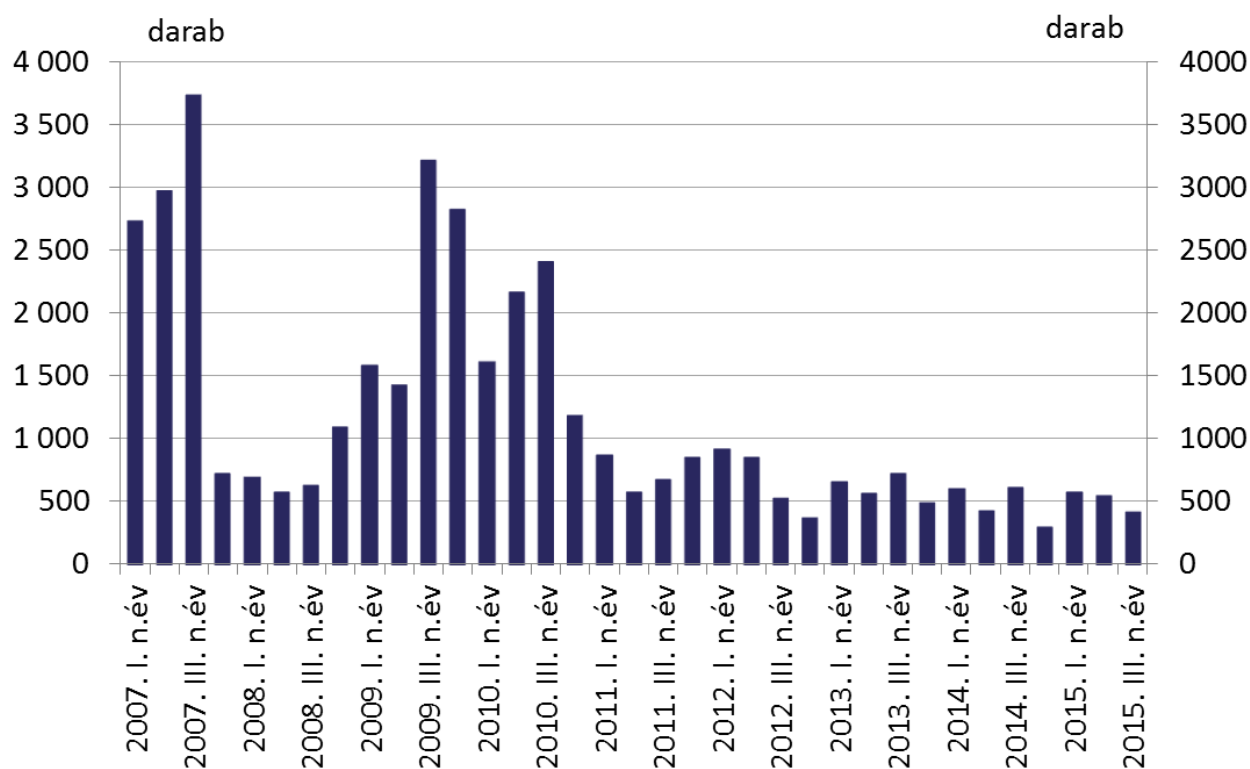
A **forgalomban lévő érmék** értéke 58 milliárd forint, mennyisége 1503,4 millió darab volt 2015.

szeptember végén. Ez értékben 7 százalékkal, mennyiségben 6 százalékkal volt magasabb, mint az előző év III. negyedévének utolsó napján. E növekedés valamennyi címletet érintette, de leginkább az 5 és a 200 forintos érme intenzívebb forgalomba áramlásának köszönhető.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

2015 harmadik negyedévében 413 darab hamis forintbankjegy került kiszűrésre a forgalomból, ami továbbra is kedvezőnek tekinthető.

7. ábra: A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB

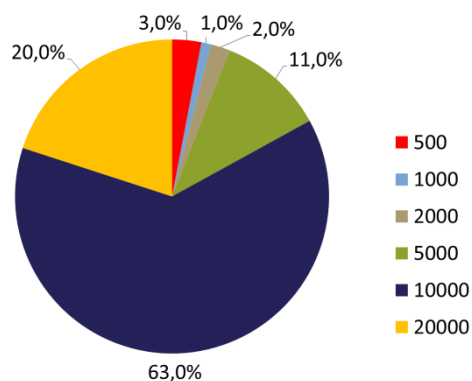
A lefoglalt forint hamisítványok többsége továbbra is a magasabb értékű címletek, főként a 10 000 és a 20 000 forintos bankjegyek közül került ki. Készítési módjukat változatlanul az

irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, úgy egyszerű

érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással), mint

pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpával történő ellenőrzéssel kiszűrhetők.

8. ábra: A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2015 első negyedében²

Forrás: MNB

A harmadik negyedévben a hamis valuták vonatkozásában ugyan enyhe emelkedés észlelhető, ennek ellenére előfordulásuk továbbra sem jelentős, a jegybank szakértői 776 darab különböző valuta-hamisítványt, ezen belül 361 darab hamis euro bankjegyet vizsgáltak a harmadik negyedévben.

Megújulnak a forint bankjegyek

Az MNB a 2014 és 2018 közötti időszakban megújítja a jelenleg forgalomban lévő bankjegysorozatot. Ennek keretében a grafikai tradíciókat megőrizve újratervezett, fejlettebb, valamennyi felhasználói kör, azon belül kiemelten a pénzfeldolgozó gépek és automaták által támasztott készpénzforgalmi igényeknek megfelelő, egyben a hamisítások ellen is korszerűen védett bankjegyeket bocsát ki. A hat címletből álló bankjegysorozatból elsőként a tízezer forintos újult meg, mely 2014. szeptember 2-től vált törvényes fizetőeszközzé. A korszerűsítési folyamat következő címlete a 20 000 forintos bankjegy, mely 2015. szeptember 25-től vált törvényes fizetőeszközzé. A megújított 20 000 forintos bankjegyek 2015. december 14-től fokozatosan, a készpénzellátási lánc szereplőinek megfelelő felkészülését követően jelennek meg a készpénzforgalomban, széleskörű elterjedésük 2016 folyamán várható. A jelenlegi 20 000 forintos bankjegycímletek továbbra is forgalomban maradnak, bevonásuk 2016 év végén várható.

² Az ábra nem tartalmazza az 1000 forintos címletet, annak elenyésző mennyisége miatt.

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra-ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei. 2015 harmadik negyedévében a jegybank 3 témában bocsátott ki emlékpénzt, valamint az 50 Ft-os forgalmi érme emlékváltozatát is forgalomba helyezte.

Emlékérme Szilvay Kornél születésének 125. évfordulójára

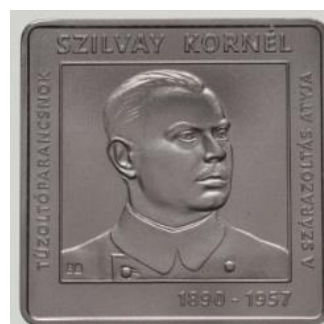
Az MNB 2015. július 24-én bocsátotta ki Szilvay Kornél születésének 125. évfordulója elnevezésű 2 000 Ft-os címletű színesfém emlékérmét, mely a magyar mérnökök, feltalálók technikai újdonságait, találmányait bemutató emlékérmesorozat tizedik darabja. Szilvay Kornél a hazai tűzoltóügy egyik legnagyobb alakja, a magyar technikatörténet kiemelkedő egyénisége.

Az emlékérmé előlapján, a középmezőben a Szilvay Kornél által szabadalmaztatott egyetemes oltógép ábrázolása látható. Az emlékérmé szélén, fent, jobb oldalon, egymás alatti két sorban a „2000” értékjelzés és a „FORINT” felirat, lent a „MAGYARORSZÁG” felirat olvasható. A bal oldalon az emlékérmé szélén, a peremmel párhuzamosan, az oltógép ábrázolása felett a „2015” verési évszám, alatta a „BP.” verdejel olvasható.

Az emlékérmé hátlapján, a középmezőben, kerettel körbevéve Szilvay Kornél portréja látható, a bal alsó sarokban Bitó Balázs tervezőművész mesterjegyével. Az emlékérmé szélén, a kereten kívül, fent a „SZILVAY KORNÉL”, a jobb oldalon, a peremmel párhuzamosan az „A SZÁRAZOLTÁS ATYJA”, lent, jobbra rendezve az „1890 - 1957”, a bal oldalon, a peremmel párhuzamosan a „TŰZOLTÓPARANCSNOK” felirat olvasható.

A négyzet alakú emlékérmé réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 14 gramm, mérete 28,43 mm×28,43 mm, széle sima. 6 000

db verhető, tükörfényes (proof), 4 000 db selyemfényes (BU) kivitelben.

„Mohácsi Nemzeti Emlékhely” emlékérmé

2015. augusztus 29-én a Magyar Nemzeti Bank – a Mohácsi Nemzeti Emlékhely tiszteletére – „Mohácsi Nemzeti Emlékhely” megnevezéssel 2000 forintos címletű bronzpatinázott rézötvözetű emlékérmét bocsátott ki a „Nemzeti Emlékhelyek” sorozat második elemeként.

Az emlékérmé előlapján, a jobb oldali mezőben a Mohácsi Nemzeti Emlékhelyen található szélcsengős kopjafa részletének ábrázolása látható. Az ábrázolástól balra, fent, az emlékérmé széléhez igazítva, két vízszintes sorban a „2000” értékjelzés és a „FORINT” felirat, lent, az emlékérmé szélén, köriratban a „MAGYARORSZÁG” felirat olvasható. Az ábrázolástól jobbra, fent, köriratban a „BP.” verdejel és a „2015” verési évszám olvasható.

Az emlékérmé hátlapján, a középmezőtől kissé jobbra egy, a Mohácsi Nemzeti Emlékhelyen található kopjafa részletének ábrázolása látható. Az ábrázolástól balra a Mohácsi Nemzeti Emlékhely emblémája látható, az emlékérmé szélén, köriratban a „MOHÁCSI NEMZETI EMLÉKHELY” felirat olvasható. Az ábrázolástól jobbra a nemzeti emlékhelyek emblémája látható, alatta, vízszintesen az „1526” évszám olvasható. Az emlékérmé jobb alsó szélén Szabó Virág tervezőművész mesterjegye látható.

Az emlékérmé réz (90%) és cink (10%) ötvözetéből készült, súlya 18,4 gramm, átmérője 37 mm, széle recézett. Az emlékérméből 5000 darab készíthető, bronzpatinázott kivitelben.

Emlékérmé a Biblia első teljes magyar nyelvű fordításának 425. évfordulójára

2015. szeptember 26-án a Magyar Nemzeti Bank – a Biblia első teljes, magyar nyelvű fordításának 425. évfordulója alkalmából 50 000 és 5 000 forintos címletű arany valamint 2 000 forintos címletű színesfém emlékérmét bocsátott ki.

Mindhárom emlékpénz azonos éremképpel jelent meg, csak az értékjelzés különbözik címletenként. Az emlékérmék előlapján, a középmezőben a vizsolyi református templom látható. Jobbra, negyed köriratban a „MAGYARORSZÁG”, alatta két vízszintes sorban az értékjelzés és a „FORINT” felirat olvasható. A templomtól balra, két vízszintes sorban a „2015” verési évszám és a „BP.” verdejel olvasható.

Az emlékérmék hátlapján a középmezőben, négyszögletű keretben „V” iniciálé motívum ábrázolása látható. A kereten kívül, balról jobbra haladva a „425 ÉVES A VIZSOLYI BIBLIA” felirat és az „1590 - 2015” évszámok olvashatók. Az érmék szélén lent, középen Horváth Andrea tervezőművész mesterjegye látható.

Az 50 000 forintos címletű emlékérmé 986 ezrelék finomságú aranyból készült, súlya 3,491 gramm, átmérője 20 mm. Az 5 000 forintos címletű emlékérmé 999 ezrelék finomságú aranyból készült, súlya 0,5 gramm, átmérője 11 mm. A színesfém változat réz (75%) és nikkel (4%) és cink (21%) ötvözetéből készült, súlya 2,7 gramm, méretben az 50 000 forintos arannyal megegyezik. Mindhárom érme széle sima.

Az 50 000 forintos címletű arany emlékpénzből 2 000 darab verhető verdefényes kivitelben, míg az 5 000 forintos címletű arany emlékpénzből proof-like kivitelben, valamint a 2 000 forintos címletű színesfém emlékpénzből selyemfényes kivitelben egyaránt 5-5 000 darab készíthető.

Az 50 forintos forgalmi érme emlékváltozata

2015. szeptember 3-án a Magyar Nemzeti Bank kibocsátotta az 50 forintos forgalmi érme emlékváltozatát. Az új 50 forintos érme kibocsátásával a jegybank a nemzeti és történelmi emlékhelyek jelentőségére, létezésük céljára, illetve az egyes helyszínek történelemben betöltött szerepére szeretné felhívni a társadalom figyelmét. A különleges fémpénz 2 millió példányban került forgalomba.

Az érme technikai paramétereiben megegyezik a készpénz-forgalomban szereplő 50 Ft-os

érmével: réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 7,70 gramm, átmérője 27,4 mm, peremvastagsága 1,8 mm, széle sima.

Az új 50 forintos érmék névértékes oldala megegyezik a jelenleg forgalomban lévő 50 forintosok névértékes oldalával, a tematikus oldalon azonban a megszokott kerecsensólyom helyett kettős csomót ábrázoló embléma látható, amely az érmét álló helyzetben tartva a nemzeti emlékhelyek, 45 fokkal elforgatva pedig a történelmi emlékhelyek emblémájának felel meg.

8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

A pénzforgalom biztonsága és hatékonysága

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

2015 harmadik negyedében pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben hat új hatósági eljárást indított a jegybank, illetve három korábbi eljárás került lezárásra. A lezárt vizsgálatok közül egy alkalommal figyelmeztetéssel, kettő esetben intézkedések előírásával végződött az ellenőrzés, amelyek közül egy esetben 9,5 millió forint értékben hatósági bírság kiszabására is sor került.

Az Európai Bankhatóság internetes fizetések biztonságára vonatkozó iránymutatása

Az Európai Központi Bank (EKB) és az Európai Bankfelügyeleti Hatóság (EBA) közötti együttműködés keretében, valamint a tagállamok – így Magyarország – közreműködésével kialakításra kerültek az internetes fizetésekre vonatkozó speciális ellenőrzési és biztonsági intézkedések. Az intézkedések ügyfelek tájékoztatására, valamint az ügyfelekkel folytatott kommunikáció módjára vonatkozó egységes ajánlások és iránymutatások. A végleges iránymutatást az EBA 2014. december 19-én adta ki, amelynek a tagállamokban működő pénzforgalmi szolgáltatóknak és fizetési módoknak 2015. augusztus 1-jétől kell megfelelniük.

Az MNB, mint illetékes hatóság elkészítette az internetes fizetések biztonságával kapcsolatos hazai ajánlást. Az ajánlás vonatkozik minden olyan intézményre, amely internet alapú szolgáltatást nyújt ügyfeleinek. Az ajánlás betartásának ellenőrzését az MNB a pénzforgalmi ellenőrzések keretében végzi.

Pénzforgalommal kapcsolatos nemzetközi szabályozás

A fizetési számlákhoz kapcsolódó díjak összehasonlíthatóságáról, a fizetésszámlaváltásról és az alapszintű fizetési számla nyitásáról, illetve használatáról szóló irányelv³ (PAD) alapján a Nemzetgazdasági Minisztérium a Magyar Nemzeti Bankot jelölte meg azon hatóságként, amelynek az Európai Bankfelügyelet (EBA) a fogyasztók által leggyakrabban használt, valamint a számukra legnagyobb költséget jelentő pénzforgalmi szolgáltatásokkal kapcsolatos iránymutatásait megküldi, a szolgáltatásokhoz kapcsolódó díjak összehasonlíthatóságának elősegítése érdekében.

Az Európai Bankfelügyelet által 2015. március 18-án került kiadásra a legjellemzőbb díjköteles, fizetési számlához kapcsolódó szolgáltatások nemzeti ideiglenes jegyzékeiről szóló EBA/GL/2015/01 iránymutatás. Az iránymutatás alapján összeállításra került a legjellemzőbb díjköteles, fizetési számlához kapcsolódó szolgáltatások nemzeti ideiglenes jegyzéke. Az összeállított Ideiglenes nemzeti jegyzék a piaci szereplőkkel, így a Magyar Bankszövetségen keresztül a pénzforgalmi szolgáltatókkal, továbbá a fogyasztók érdekeit védő civil szervezetekkel is egyeztetésre került.

Az érintett körben egyeztetett Ideiglenes nemzeti jegyzéket a Magyar Nemzeti Bank Pénzügyi Stabilitási Tanácsa (PST) 2015. szeptember 8-án fogadta el. Az MNB 2015. szeptember 18-án a PST által elfogadott Ideiglenes nemzeti jegyzéket megküldte az Európai Bankfelügyeletnek és az Európai Bizottságnak. Az egyes tagállamok által

³ Payment Accounts Directive - 2014/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv

megküldött jegyzékek alapján az Európai Bankfelügyelet összeállítja az összesített, az Európai Unióban legjellemzőbb díjköteles, fizetési számlához kapcsolódó szolgáltatások ideiglenes jegyzékét, majd benyújtja azt az Európai Bizottság részére elfogadás céljából. Az elfogadott jegyzéket kell minden tagállamnak a pénzforgalmi szolgáltatások nyújtásához kapcsolódóan a fogyasztók tájékoztatása során alkalmaznia.

Pénzügyi infrastruktúrák

Tovább gyorsult a belföldi átutalások lebonyolítása

2015. szeptember 7-én a Bankközi Klíring Rendszer (BKR) napközi elszámolási ciklusainak száma ötről tízre emelkedett, vagyis munkanapokon⁴ már tíz ciklusban kerülnek a bankközi tranzakciók elszámolásra. A fejlesztés révén, munkanapokon már 7:30-kor végrehajtásra kerül az első elszámolási ciklus, amely biztosítja a kedvezményezett bankszámlákon az átutalások korábbi hozzáférhetőségét, az utolsó elszámolási ciklus pedig később (17:00 órakor) kerül lebonyolításra. A korábbi és későbbi ciklusok bevezetésével a fizetések lebonyolítására a napon belül rendelkezésre álló idő is megnövekedett. Az üzemidő kiterjesztésével és a folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési mechanizmushoz (CLS) történő csatlakozással kapcsolatos fejlesztésekkel összehangolva a BKR napközi elszámolás kiegyenlítését végző VIBER⁵ üzemideje szintén meghosszabbodott, a rendszer indítása 2015. augusztus 3-tól reggel 8:00 óra helyett már 7:00 órakor megtörténik.

A fejlesztés eredményeként a bankközi átutalások a korábbi két óra helyett átlagosan egy-másfél óra alatt megérkeznek a

kedvezményezettek számláira. A napközi elszámolási ciklus indítása óta eltelt időszak tapasztalatai alapján a ciklussűrítés eredményeként várhatóan csökken az egyes elszámolási ciklusok forgalma, ami kedvező hatással lehet a banki likviditásra is. A fejlesztés hozzájárulhat az elektronikus tranzakciók számának további növeléséhez is, ezáltal hatékonyabbá válik a pénzforgalom működése és csökkennek a tranzakciók lebonyolításának társadalmi költségei.

A forint csatlakozása a folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési mechanizmushoz (CLS)

2015 harmadik negyedéve során tovább folytatódott a CLS-rendszerhez történő csatlakozás előkészítése. A 2014 eleje óta tartó projekt azzal a céllal indult, hogy a forint kiegyenlítési devizává váljon a rendszerben, ezáltal pedig lehetőség nyíljon a hazai devizaügyleteket érintő kiegyenlítési kockázat kezelésére. A 2015 júliusának elejétől szeptember végéig tartó időszak legfontosabb fejleménye, hogy 2015. augusztus 3-tól a VIBER üzemideje meghosszabbodott, így teljesült az a csatlakozási feltétel, miszerint a CLS és az MNB kiegyenlítéssel kapcsolatos üzemideje összehangolásra kerüljön. Mindazonáltal a negyedév az alapvető jogi feltételek teljesítése és az intenzív tesztelés elkezdése miatt szintén fontos időszak volt a projekt életében. Az együttműködő felek a projekt készültiségének megfelelően továbbra is 2015 novemberére tervezik a csatlakozást.

⁴ Szombati munkanap esetén naponta 7 elszámolási ciklus van.

⁵ Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer

Egyéb információk

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk

Az Origo internetes hírportálon 2015. szeptember 11-én jelent meg *„Meddig lehet még fokozni az átutalások sebességét?”* címmel Bartha Lajos, Pénzügyi Infrastruktúrák Igazgató és Kajdi László, elemző publikációja. A cikk röviden áttekinti a magyarországi átutalási infrastruktúra alapját képező Bankközi Klíring Rendszer fejlődését az éjszakai elszámolási rendszer 1994. évi bevezetésétől a napközbeni elszámolási rendszer elindításán valamint a GIRO Zrt. MNB általi megvásárlásán keresztül, a napközbeni elszámolási ciklusok számának napi öt alkalomról tízre történt emeléséig. A 2015. szeptemberében bevezetésre került tíz napközbeni elszámolási ciklus kapcsán a tanulmány elemzi a változás vállalati szektor és a lakosság számára nyújtott előnyeit továbbá a fejlesztés pénzforgalom hatékonyságára tett kedvező hatásait. Az MNB pénzforgalommal kapcsolatos jövőbeni fejlesztési tervei kapcsán az azonnali fizetési rendszer bevezetését említi, melynek előkészítő munkálatai már megkezdődtek. A publikáció az alábbi linken érhető el: <http://www.mnb.hu/letoltes/bartha-lajos-kajdi-laszlo-meddig-lehet-fokozni-az-atutalasok-sebesseget.pdf>

A Hitelintézeti Szemle 2015. szeptemberi számában *„Takarékszövetkezetek + integráció = hatékonyabb pénzforgalom?”* címmel jelent meg Bodnár László, Delikát László, Illés Bence és Szepesi Ádám tanulmánya. A tanulmány az integráció történetének rövid ismertetése után bemutatja a takarékszövetkezeti szektor pénzforgalomban betöltött szerepét valamint az ellenőrzési tapasztalatok alapján a szektor pénzforgalmának hiányosságait. Az értekezés megállapítja, hogy a takarékszövetkezetek pénzforgalmi tevékenységével kapcsolatban feltárt hiányosságok a legtöbb esetben a szektorra jellemző decentralizált működésre és a

feldolgozási folyamatok nagyfokú manualitására vezethetők vissza. A szerzők szerint a 2016. év közepén bevezetésre kerülő egységes számlavezetési rendszer lehetőséget teremthet arra, hogy a takarékszövetkezeti szektor korszerűbb, egységes eljárásokra épülő szolgáltatásokkal álljon a főként vidéki ügyfelek rendelkezésére.

A fizetési rendszerrel kapcsolatos konferencia-előadások

2015. szeptember 2-án a pénzforgalmi fejlesztésekkel kapcsolatban a Világbank által Isztambulban szervezett „Financial Infrastructure Week” konferencián az MNB Pénzügyi Infrastruktúrák Igazgatója rövid felvezető prezentációjában valamint az azt követő kerekasztal beszélgetésen bemutatta, hogy az MNB az elmúlt években milyen elemzések keretében mérte fel a hazai pénzforgalom hatékonyságát továbbá, hogy milyen intézkedések és fejlesztések valósultak meg az elektronikus fizetési megoldások használatának növelése érdekében. Bemutatta továbbá, hogy a pénzforgalom hatékonyságának növelésében milyen állami és piaci szereplők lehetnek érintettek, illetve azok hogyan járulhatnak hozzá a hatékonyság fokozásához.

9. Az MNB statisztikai tevékenysége

Monetáris és Pénzügyi Stabilitási Statisztika

Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2015. szeptemberi adatok alapján készített statisztikák 2015. október 30-án jelentek meg.

A szezonálisan nem igazított adatok szerint a háztartások az utolsó három megfigyelt hónapban – 2015. július-szeptember - nettó hiteltörlesztők voltak: hitelek állománya tranzakcióból eredően összesen 68,8 milliárd forinttal csökkent. A szezonális hatásoktól meg nem tisztított adatok szerint a nem pénzügyi vállalatok 2015 júliusában és augusztusában nettó hitelfelvevők, míg 2015 szeptemberében nettó hiteltörlesztők voltak. Ezek eredőjeként hitelek állománya csak a tranzakciókat figyelembe véve 27,5 milliárd forinttal nőtt. A tranzakciós értékek tartalmazzák a Növekedési Hitelprogram⁶ keretében nyújtott hiteleket is.

A szezonális hatástól meg nem tisztított tranzakciós adatok alapján a háztartások esetében 2015 júliusában nettó betételhelyezés, míg augusztusban és szeptemberben nettó betétkivonás volt megfigyelhető. Betétállományuk összességében tranzakcióból eredően 60,4 milliárd forinttal csökkent. A szezonálisan nem igazított adatok szerint csak a tranzakciókat figyelembe véve a nem pénzügyi vállalatok esetében a 2015. július és augusztus hónapokban nettó betételhelyezés volt megfigyelhető, míg szeptemberben nettó betétkivonás történt. Ezen tranzakciók

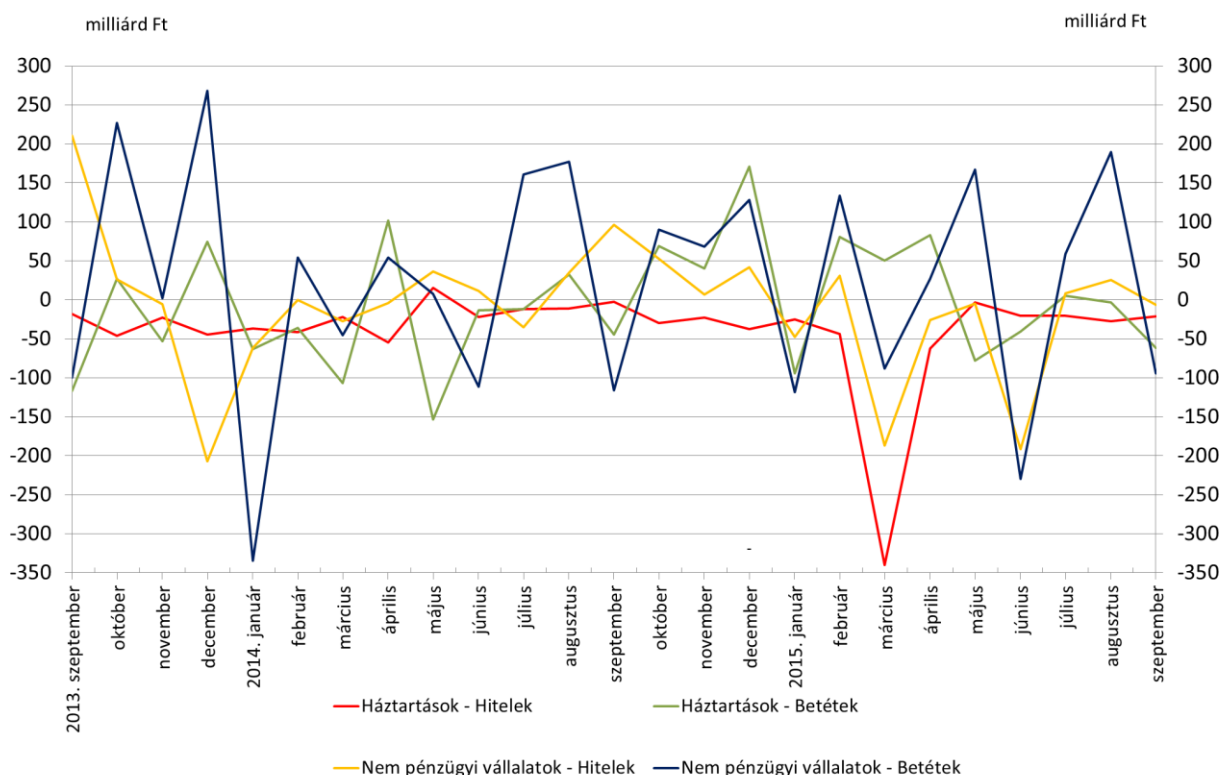
eredőjeként a nem pénzügyi vállalatok betétállománya 154,2 milliárd forinttal nőtt.

Szintén 2015. október 30-án jelent meg a nem pénzügyi vállalati és háztartási hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény. A közzétett adatok szerint a háztartások által a vizsgált időszak alatt elhelyezett forintbetéteinek átlagos kamatlába csekély mértékben csökkent a 2015. július és szeptember közötti időszakban. A háztartásoknak nyújtott forint lakáscélú és szabad felhasználású jelzáloghitelek átlagos hitelköltség mutatója szintén csökkent.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében is az új forinthitelek átlagos kamatlábainál és a forintbetétek átlagos kamatlábainál is csökkenés volt tapasztalható a vizsgált időszakban.

⁶ A program keretében a jegybank kedvezményes kamatozású refinanszírozási hitelt nyújt a hitelintézeteknek, amit egy felülről korlátozott kamatmarzs mellett továbbhiteleznek a KKV-knak. A program részletei az MNB honlapján érhetőek el.

9. ábra: A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betéttranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján*

* 2015. februártól kezdődően a tranzakciós értékek tartalmazzák a forintosításból és az elszámolásból⁷ eredő állományváltozásokat is, melyek döntően 2015 márciusában jelentkeztek. A forintosítást megelőző, valamint az azt követő időszakok tranzakciós adatainak megfelelő ábrázolása érdekében a 2015. márciusra vonatkozó, forintosításhoz és elszámoláshoz kapcsolódó kiugró tranzakciós értéket a grafikonokon külön jelöltük, így e pontok esetében a tengely nem mutat releváns értéket.

Forrás: MNB

⁷ 2014. évi LXXVII. és a 2014. XL. törvények alapján.

Felügyeleti statisztika

Az MNB 2015. augusztus 28-án publikálta a hitelintézetek 2015. II. negyedév végi prudenciális adatait.

A hitelintézetek mérlegfőösszege 2015. II. negyedévben 1,4%-kal emelkedett, így 2015. június végén 32777,9 milliárd Ft-ot tett ki. A hitelek bruttó állománya 1,0%-kal növekedett, a növekedés a központi kormányzat, illetve a hitelintézetek hitelállománya növekedésének az eredménye, a háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitelállománya egyaránt csökkent. Az I. félévben a lakosság bruttó devizahitel állománya 94,0%-kal, 211,4 Mrd Ft-ra csökkent. Az elszámolási céltartalék képzéssel érintett 2014. évi -486,0 Mrd Ft auditált veszteséget követően a hitelintézetek 2015. I. félévben összesen 155,0 Mrd Ft adózás előtti nyereséget értek el.

A 90 napon túl késedelmes hitelek aránya 2015. II. negyedévben a lakossági szektorban 16,1%-ról 16,6%-ra növekedett. A nem pénzügyi vállalatok 90 napon túl késedelmes hiteleinek aránya kismértékben, 13,7%-ról 13,9%-ra nőtt.

A hitelintézetek tőkeellátottsága javult. Az átlagos tőkemegfelelési mutató a március végi 20,0%-ról június végére 20,6%-ra emelkedett.

Az MNB 2015. augusztus 26-án publikálta a biztosítók 2015. II. negyedév végi prudenciális adatait. 2015. II. negyedév végén a biztosító részvénytársaságok és nagyegyesületek szerződésállománya az egy évvel ezelőttihez képest 2,8%-os növekedést mutat, ezzel párhuzamosan a negyedéves díjbevétel több, mint 2,3%-kal nőtt az előző év II. negyedévéhez viszonyítva. A biztosítói szektor tőkefeltöltöttsége az egy évvel korábbihoz képest mind az élet, mind pedig a nem élet ágban csökkenést mutat (212% és 198%), de a prudenciális szempontból elvárt szintet továbbra is jelentősen meghaladja.

Az önkéntes nyugdíjpénztárak beolvadási folyamata következtében a pénztárak száma

2015. II. negyedév végére 45-re csökkent. A taglétszám 2009 óta egyenletes ütemben mérséklődik, a negyedév végén 1 162 924 fő volt, ami 1,4 %-os csökkenést jelent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Ezzel szemben az egészségpénztárak esetében taglétszám növekedés figyelhető meg. Az önkéntes nyugdíjpénztárak kezelt vagyona csekély, 0,8%-os növekedést mutatott az előző negyedévi értékhez képest, így a II. negyedév végén 1 143,3 milliárd forintot tett ki. A magánnyugdíjpénztáraknál jelentős változás nem történt.

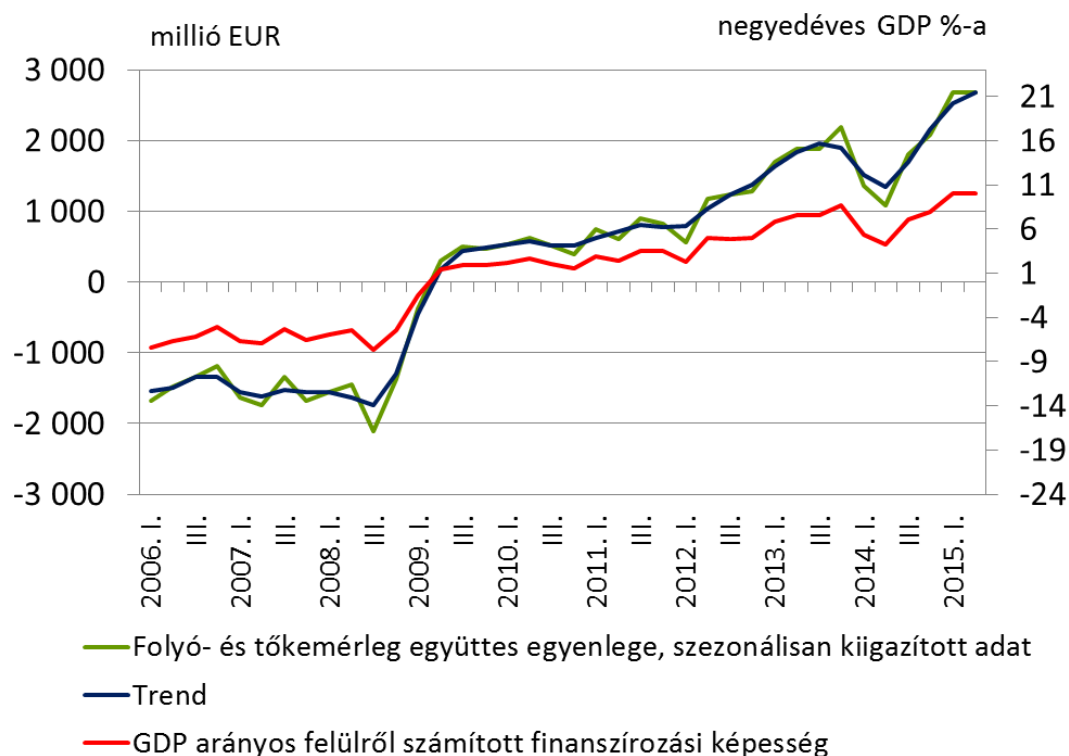
Fizetésimérleg-statisztikák

Az MNB 2015. szeptember 23-án első alkalommal publikálta a 2015. II. negyedéves fizetésimérleg-statisztikákat, valamint revidálta a 2012., 2013., 2014. éves, illetve a 2015. I. negyedéves adatokat.

A 2015 szeptemberi publikációval új, kiegészítő adatok érhetők el 2013-ig visszamenőleg az MNB honlapján a közvetlentőke-befektetésekhez kapcsolódó részvény és egyéb részesedéseken belüli, határon átnyúló egyesülés és felvásárlás tranzakciók (mergers and acquisitions, M&A) elkülönítésével.

2015 II. negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege) kiigazítás nélküli értéke 2331 millió euro (715 milliárd forint) volt. A szezonális hatások kiszűrésével a mutató az előző negyedév szintjén alakult, értéke 2685 millió euro, a negyedéves GDP 10 %-a (822 milliárd forint). 2015. június végén a jegybanki tartalékok értéke 34,8 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt egyéb tőkét nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2015. június végén 32,3 milliárd euro (az utolsó négy negyedéves GDP arányában 30,7 %) volt.

10. ábra: A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség millió euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

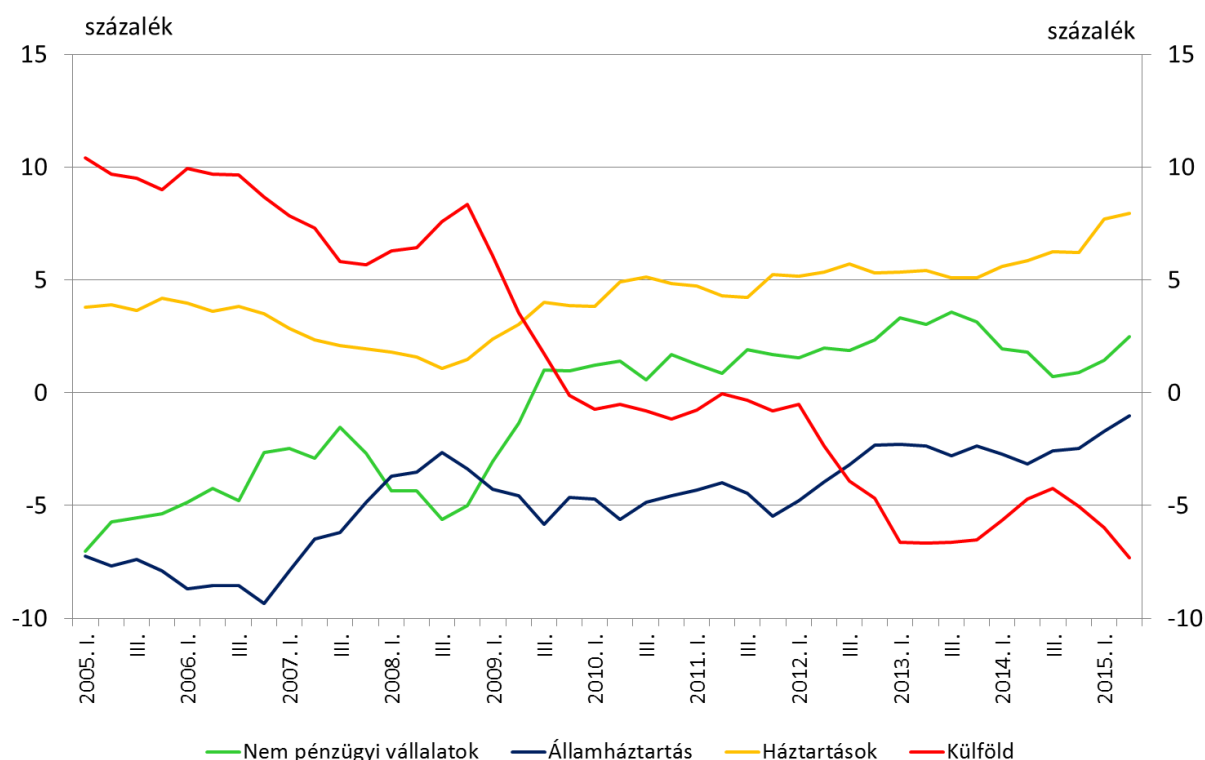
Forrás: MNB

Pénzügyi számlák

Az MNB 2015. október 1-jén jelentette meg a 2015. második negyedévre vonatkozó teljes körű pénzügyi számláit, amely a 2015 augusztusában megjelent előzetes államháztartási és háztartási számlák véglegesítése mellett bemutatta a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, a non-profit intézmények, valamint a külföld pénzügyi számláit is. Ennek alapján az államháztartás nettó finanszírozási igénye 2015 második negyedével záruló elmúlt egy évben a GDP 1,0

százalékát tette ki. A háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 8,0 százaléka volt ugyanebben az időszakban. A pénzügyi számlák adatai szerint a nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási képessége a GDP 2,5 százalékát, a külföld nettó finanszírozási képessége pedig a GDP -7,3 százalékát érte el 2015 második negyedével záruló egy évben.

11. ábra: A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP százalékában
(utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

Forrás: MNB

A teljes körű pénzügyi számlák publikálásával egyidejűleg az MNB a Központi Statisztikai Hivatallal és a Nemzetgazdasági Minisztériummal együttműködve elkészítette az Európai Bizottság számára kiküldendő EDP- (excessive deficit procedure – túlzotthiány-eljárás) jelentést, amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozóan tartalmaz statisztikai adatokat. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatszolgáltatást végzi. Az államháztartás bruttó, névértékes adóssága az EDP-jelentésben közölt adatok szerint 2014 végén a GDP 76,2 százaléka volt (24 514 milliárd forint). Az adósságot 2014-ben 517 milliárd forinttal növelte a forint ártértékelődése és 869 milliárd forinttal a nettó hitelfelvétel.

A jegybanki információs rendszer

2015. III. negyedévében jogszabályi változások, makroprudenciális és pénzügyi stabilitási elemzési, valamint kutatási célú adatigények miatt két alkalommal is módosításra került a 2015. évi, a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladataihoz kapcsolódó adatszolgáltatásokat előíró MNB rendelet^{8[1]}.

2015. szeptember 30-tól megkezdődött a 2016. évi, a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető, valamint felügyeleti feladataihoz kapcsolódó MNB rendelet-tervezetek nyilvános konzultációja. Az adatszolgáltatási rendeletek véglegesítése folyamatban van.

^[1] A jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 48/2014. (XI. 27.) MNB rendelet

IDŐKÖZI JELENTÉS

2015. november 30.

Nyomda: Prospektus–SPL konzorcium

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

